

Ekoskolu vides novērtējums

PIRMSSKOLĀM

Aizpildīšanas datums: 26.10.2022.

Aizpildīja: Jolanta Skrastiņa

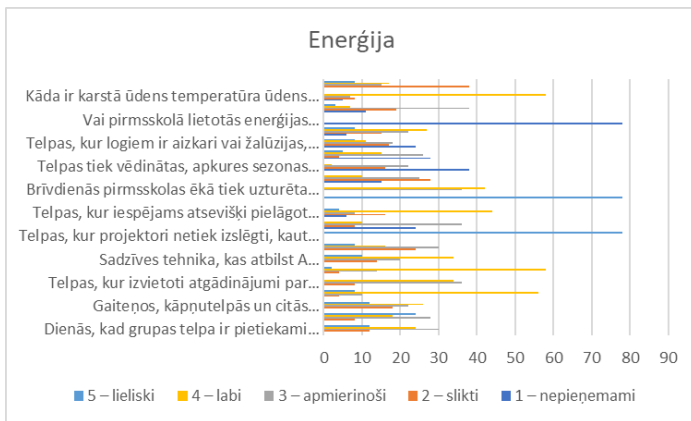
Energija

Pirmsskolas izvērtējums (piedalās 78 respondenti, t.sk. 29 darbinieki un 49 vecāki).

Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:

1 – nepieņemami, 2 – slikti, 3 – apmierinoši, 4 – labi, 5 – lieliski (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

		1	2	3	4	5	
Dienās, kad grupas telpa ir pietiekami gaiša, gaismas netiek ieslēgtas	Reti	0	12	30	24	12	Vienmēr
Grupu telpas, kur gaisma tiek izslēgta, kad tur neviena nav	0–20% (no visām)	0	8	28	18	24	100% (no visām)
Gaitenšos, kāpņutelpās un citās koplietošanas telpās gaisma tiek izslēgta, kad tur neviena nav	Reti	0	18	22	26	12	Vienmēr
Telpas, kur izmanto efektīvas spuldzes (fluorescentās vai LED)	0–20%	0	4	10	56	8	100%
Telpas, kur izvietoti atgādinājumi par elektrības taupīšanu	0–20%	0	8	36	34	0	100%
Telpas, kur logi ir tīri un nebloķē saulesgaismu	0 – 20%	0	4	14	58	2	100%
Sadzīves tehnika, kas atbilst A energoefektivitātes klasei	0 – 20%	0	14	20	34	10	100%
Telpas, kur datori paliek ieslēgti, kaut gan ilgu laiku netiek izmantoti	100%	0	24	30	16	8	0–20%
Telpas, kur projektori netiek izslēgti, kaut gan tobrīd nav vajadzīgi	100%	0	0	0	0	78	0–20%
Telpas, kur elektroierīces pa nakti tiek atvienotas no tīkla	0–20%	24	8	36	10	0	100%
Telpas, kur iespējams atsevišķi pielāgot radiatoru siltumu	0–20%	6	16	8	44	4	100%
Telpas, kur radiatori un ventilācijas lūkas nav aizsegts	0–20%	0	0	0	0	78	100%
Brīvdienās pirmsskolas ēkā tiek uzturēta zemāka temperatūra	Nekad	0	0	36	42	0	Bieži
Logi un durvis ir noblīvētas (nelaiž iekšā pa šķirbām aukstumu)	0–20%	15	28	25	10	0	100%
Telpas tiek vēdinātas, apkures sezonas laikā ilgstoši turot vaļā nedaudz pavērtus logus, t. i. "vēdināšanas režīmā"	Bieži	38	16	22	2	0	Nekad
Apkures sezonā telpas tiek vēdinātas cikliski, piemēram, reizi stundā uz pāris minūtēm pilnībā atverot vaļā logu, pirms tam izslēdzot apsildes ierīces telpā vai zem loga	Nekad	28	4	26	15	5	Bieži
Telpas, kur logiem ir aizkari vai žalūzijas, kas naktī tiek aizvērtas, lai mazinātu siltuma zudumus	0–20%	24	17	18	11	8	100%
Apkures sezonas laikā tiek mērīta gaisa temperatūra grupu telpās, lai izdarītu secinājumus par apkures intensitāti	Nekad	6	15	22	27	8	Regulāri
Vai pirmsskolā lietotās enerģijas (elektrības, siltuma) ražošanai tiek izmantoti kādi no atjaunīgiem energoresursiem?	Netiek izmantoti	78	0	0	0	0	Jā, vairāki veidi
Vai bieži, vārot tēju vai kafiju, daudz uzvārtā ūdens paliek pāri?	Bieži	11	19	38	7	3	Reti
Kāda ir karstā ūdens temperatūra ūdens krānos?	Plaucējoša	5	8	7	58	0	Atbilstoši silta
Vai iespējams regulēt karstā ūdens temperatūru pirmsskolā?	Nē	0	38	15	17	8	Jā, visur

3. Bērnu zināšanu, paradumu un attieksmju izvērtējums

Bērnu zināšanu, paradumu un attieksmju izvērtējums tika veikts diskusijas veidā, fiksējot būtiskākās atbildes. Izvērtējums tika veikts vairākos piegājienos, katrā reizē noskaidrojot tikai dažus jautājumus. Darbam ar tēmu tika izveidota pirmsskolas 1. stāvā "runājošā siena", ko varēs papildināt visa gada garumā un izmantot pārraudzībā un izvērtēšanā, kā visu pirmsskolu grupu informēšanā. Iesakām intensīvi papildināt izglītojamo zināšanas un attieksmi pret enerģijas taupīšanu.

Izvērtējumā piedalās Pūču skolas grupa, 16 izglītojamie

Iepazīšanās ar tēmu

Bēniem tika uzdoti uzvedinoši jautājumus, lai noskaidrotu bērnu esošās zināšanas un priekšstatu par tēmu "Enerģija". Skolotājas demonstrēja dažādus izglītojošus video par dažādiem enerģijas veidiem. Tsi izskaidroja neskaidros jautājumus.

Ar bēniem tika izziņāti sekojoši jautājumi:

- *Kas ir elektrība?*
- *Vai zināt, kā rodas elektrība?*
- *Kur mēs to izmantojam?*
- *Kāpēc ziemā radiatori ir silti?*
- *Vai jūs zināt, kā rodas siltums radiatoros?*
- *Kur rodas siltums mūsu pirmsskolā? Ekskursija uz pirmsskolas kurinātavu.*
- *u.t.t.*

Izpratnes jautājumi

Kvantitatīvs jautājums

*Kurš no jums zina, kāpēc ir svarīgi taupīt elektrību un ziemā siltumu?**

- 1) *zina 31,25%*
- 2) *nezina 68,75%*

*Tika uzdoti atsevišķi jautājumi – vienu par elektrību un otru par siltumu.

Kvalitatīvs jautājums

*Kāpēc ir svarīgi taupīt elektrību un ziemā siltumu?**

Bērnu minētās atbildes:

- 1) *Lai*
- 2) *.....*

*Tika uzdoti atsevišķi jautājumi – vienu par elektrību un otru par siltumu.

Jautājumi par rīcībām

Kvantitatīvs jautājums

Kurš no jums zina, ko var darīt, lai taupītu elektrību un ziemā siltumu?

- 1) *5-zina 11- nezina*

Kvalitatīvs jautājums

Ko varētu darīt, lai taupītu elektrību?

Bērnu minētās atbildes:

- 1)
- 2)
-

Kvalitatīvs jautājums

Ko varētu darīt, lai ziemā taupītu siltumu?

Bērnu minētās atbildes:

- 1)
- 2)
-

Jautājumi par paradumiem

Kvantitatīvs jautājums

Vai tu mājās centies taupīt enerģiju (elektrību un ziemā siltumu)?

- 1) Jā - 5
- 2) Nē - 11

Papildus tika jautāts par konkrētām rīcībām, ko mājās dara, lai taupītu enerģiju.

Kvantitatīvs jautājums

Vai mēs grupiņā kaut ko darām, lai taupītu enerģiju (elektrību un ziemā siltumu)?

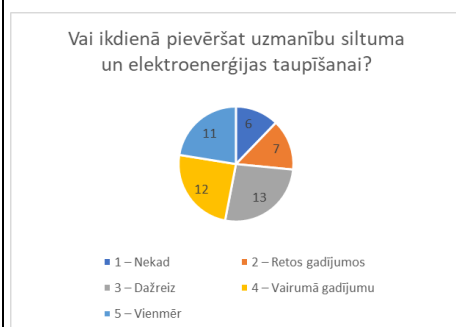
- 1) Jā - 5
- 2) Nē - 11

Papildus var diskutēt par konkrētām rīcībām, ko grupiņā dara, lai taupītu enerģiju.

4. Jautājumi vecākiem (49 vecāki)

Vai ikdienā pievēršat uzmanību siltuma un elektroenerģijas taupīšanai?

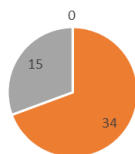
6- Nekad 7 - Retos gadījumos 13 - Dažreiz 12 - Vairumā gadījumu 11 – Vienmēr

Kādas rīcības, jūsu prāt, palīdz ietaupīt visvairāk elektrības vai siltuma!

1. Dienas laikā, kad telpas ir pietiekami gaišas, gaismas netiek ieslēgtas - 0;
2. Sadzīves tehnika, kas atbilst A energoefektivitātes klasei - 34
3. Logi un durvis tiek noblīvētas - 15.

Kādas rīcības, jūsuprāt, palīdz ietaupīt visvairāk elektrības vai siltuma!

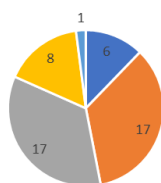
- Dienas laikā, kad telpas ir pietiekami gaišas, gaismas netiek ieslēgtas;
- Sadzīves tehnika, kas atbilst A energoefektivitātes klasei.
- Logi un durvis tiek noblīvētas.

Elektroierīces arī gaidīšanas režīmā patērē elektroenerģiju. Tāpat arī lādētāji, kas atstāti kontakta ligzdā, bet nav savienoti ar uzlādējamo ierīci.

Vai atvienojat no elektrības ierīces un lādētājus, kad tos neizmantojat?

6- Nekad 17- Retos gadījumos 17- Dažreiz 8- Vairumā gadījumu 1- Vienmēr

Vai atvienojat no elektrības ierīces un lādētājus, kad tos neizmantojat?

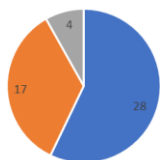

- 1 - Nekad
- 2 - Retos gadījumos
- 3 - Dažreiz
- 4 - Vairumā gadījumu
- 5 - Vienmēr

Vai jūsu mājoklī ir iespējams regulēt temperatūru apkures sezonā?

28 - Jā, visur 17 - Daļā telpu 4 - Nē

Vai jūsu mājoklī ir iespējams regulēt temperatūru apkures sezonā?

- Jā, visur
- Dalā telpu
- Nē

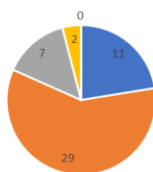
Kāda temperatūra ir jūsu mājoklī ziemā?

Vidēji 22-23 C

Vai mēdzat ziemā ilgstoši atstāt logus nedaudz pavērtus, t. i. "vēdināšanas režīmā"?

11 - Nekad 29 - Reti 7 - Dažreiz 5 - Bieži 0 - Vienmēr

Vai mēdzat ziemā ilgstoši atstāt logus nedaudz pavērtus, t. i. "vēdināšanas režīmā"?

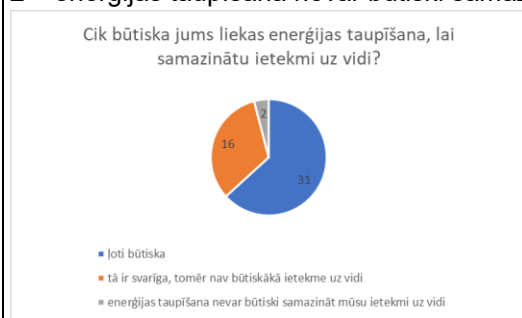
- 1 - Nekad
- 2 - Retos gadījumos
- 3 - Dažreiz
- 4 - Vairumā gadījumu
- 5 - Vienmēr

Cik būtiska jums liekas enerģijas taupīšana, lai samazinātu ietekmi uz vidi?

31 – ļoti būtiska

16 – tā ir svarīga, tomēr nav būtiskākā ietekme uz vidi

2 – enerģijas taupīšana nevar būtiski samazināt mūsu ietekmi uz vidi

5. Pētījums

1. Izmantojot Vides izglītības fonda CO₂ kalkulatoru, Ekopadome var aprēķiniet pirmsskolas radīto ietekmi uz klimata pārmaiņām, noskaidrojiet, kurās jomās tā ir lielākā un ko varētu darīt, lai to mazinātu. Vairāk informācijas – <http://co2.videsfonds.lv/kastradat>
2. Kopā ar bērniem uzspēlējiet Enerģijas detektīvus un atrodiet, kur izglītības iestādē tiek izmantota enerģija (elektrība, siltums), piemēram, kas dod siltumu, kā tas rodas (apkure), kas izstaro gaismu, kā tā rodas (apgaismojums), kas mums nepieciešams ēdiena gatavošanai, ūdens uzsildīšanai, kādas ierīces izmantojam iestādē un kas tās darbina. Izveidojiet apkopojumu, piemēram, ar “runājošās sienas” palīdzību un pastāstiet par to pārējiem. Apkopojiet arī dažādas rīcības, ko var darīt katrā jomā, piemēram, noskaidrojiet, kuras no elektroierīcēm drīkst atvienot no tīkla, kad netiek lietotas un vai tas tiek darīts iestādē. Zīmējiet atgādinājumus, veidojiet padomus vecākiem. Reizē noteikti aktualizējiet arī drošības tematiku. Līdzīgu pētījumi bērni var veikt arī mājās un dalīties savā un savas ģimenes enerģijas izmantošanas pieredzē.

6. Ilgtermiņa salīdzinājums

Kas jānoskaidro	2019	2020	2021	2022	...
Elektrības patēriņš oktobrī (kWh)	Datu nav, jo pirmsskola atvērta 05.05.2021.		3750	3410	
Elektrības patēriņš gada laikā (kWh)			41219		
Siltuma patēriņš novembrī (kWh)			43,40		
Siltuma patēriņš gada laikā (kWh)			321,49		
Pirmsskolas ietekme uz klimata pārmaiņām (tonnas CO ₂)			30		

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
--	----------------------

<p><i>Kas pēc novērtējuma datiem jūsu pirmsskolā vislabāk darbojas saistībā ar enerģijas tēmu?</i></p>	<p>Telpās tiek izmantas efektīvas spuldzes (fluorescentās vai LED). Brīvdienās pirmsskolas ēkā tiek uzturēta zemāka temperatūra. Ir iespējams regulēt karstā ūdens temperatūru pirmsskolā. Telpās logi ir tīri un nebloķē saulesgaismu.</p>
<p><i>Kuros jautājumos enerģijas tēmā nepieciešami uzlabojumi?</i></p>	<p>Dienas laikā sekmēt, kad grupas telpa ir pietiekami gaiša, gaismas netiek ieslēgtas. Izslēgt gaismu izejot no telpām. Sekot līdzi temperatūrai telpā, regulējot to ar radiatoru regulēšanu, bet ne ar logu atvēršanu, lai nodrošinātu komforta +21 grādu temperatūru. Darbiniekiem paļauties uz radiatoru viedo termo galvām un pašiem negrozīt; Savienot vienā sistēmā ventilāciju un apkuri, lai nodrošinātu konstantu temperatūru grupā.</p>
<p><i>Ko Ekopadome varētu darīt, lai ieviestu šos uzlabojumus?</i></p> <p><i>(Šeit jūs pierakstāt idejas rīcības plānam, citiem vārdiem, risinājumus nepieciešamajiem uzlabojumiem)</i></p>	<p>Turpināt izglītēt bērnus, vecākus, darbiniekus mācību gada garumā par svarīgu un dārgo enerģijas veidu – elektrību, tās veidiem, resursiem, iespējām taupīt:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sadarbībā ar vecākiem noskaidrot 3 visbiežāk izmantojamās elektroierīces mājās – izstrādāt priekšlikumus elektrības taupīšanai, sadarbībā ar pedagogiem. 2. Bērniem būs lielāks, plašāks priekšstats par elektrības veidiem, taupīšanas iespējām, visas grupas 100% būs veikušas izglītojošās aktivitātes par šo tēmu, atbilstoši bērnu vecumam. 3. Darbinieku rīcība iestādē un mājās būs atbildīgāka, izpratnē balstīta. <p>Panākt, lai darbinieki regulārāk rūpīgi izslēdz nevajadzīgās elektroierīces:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bērni būs skolotāji saviem pedagogiem, sagatavojot aicinājumus un uzraugot, lai gaismas tiek izslēgtas katru reizi, izejot vai ienākot iestādes telpās, iesaistīsies “Pūču skolas grupa”, “Rubeņu skolas grupa” un “Vanadziņu” grupas. 2. Celt darbinieku izpratni par energoefektivitātes monitoringu, tā rezultātiem ar mērķi celt katra atbildības līmeni, lai darbinieki būs motivētāki un ar lielāku izpratni par komforta temperatūru, nekavējoties reaģēs, ja nepieciešamas izmaiņas telpas temperatūrā, Ekopadome 100% izpratīs situāciju iestādē, skaidros to gan bērniem, gan darbiniekiem, lai nodrošinātu, ka pirmsskolā nebūs aizmirsta neizslēgta apgaismojuma vismaz 95 procentos gadījumu. <p>Izglītēt izglītojamos, vecākus, būtiska cik būtiska ir enerģijas elektroenerģijas taupīšana, lai samazinātu ietekmi uz vidi.</p> <p>Rosināt bērnus pievērst uzmanību siltuma un elektroenerģijas taupīšanai ne tikai pirmsskolā, bet arī mājās. Rīkot „Silto džemperu dienas”, “Zemes stundas” aktivitātēs</p>

	iestādē.
--	----------

Transports

1. Ievads tēmā

Bērni kopā ar vecākiem var nokļūt uz pirmsskolu dažādos veidos – gan ar personīgo auto, gan sabiedrisko transportu, kā arī ar velosipēdu vai kājām. Dažām ģimenēm auto ir vienīgā iespējamā izvēle. Tomēr daudzos gadījumos Ekoskola var veicināt ceļu līdz pirmsskolai veikt ar videi draudzīgākiem pārvietošanās veidiem, kas var uzlabot arī bērnu garastāvokli un veselību.

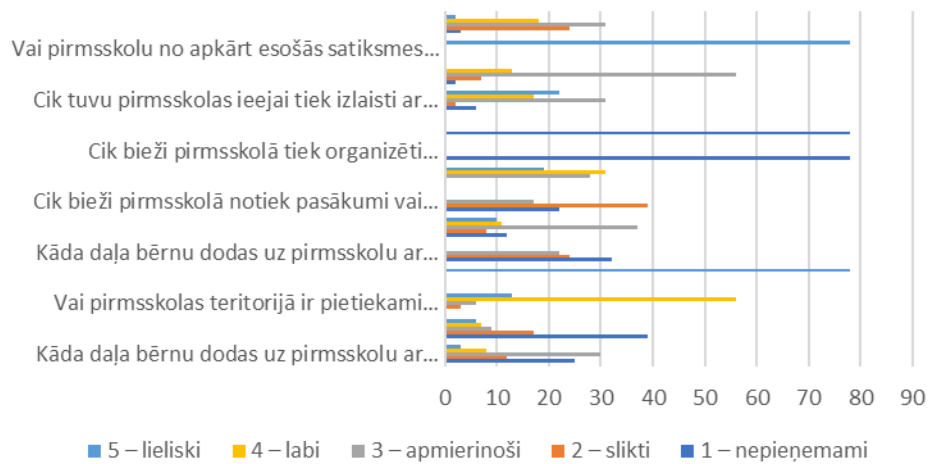
2. Pirmsskolas izvērtējums

Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:

1 – nepieņemami, 2 – slikti, 3 – apmierinoši, 4 – labi, 5 – lieliski (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

		1	2	3	4	5	
Kāda daļa bērnu dodas uz pirmsskolu ar velosipēdu vai kājām?	0–10%	25	12	30	8	3	Vairāk nekā 40%
Cik droši ir doties uz pirmsskolu ar velosipēdu vai kājām?	Ir vairāki bīstami posmi	39	17	9	7	6	Satiksme ir piemērota un droša
Vai pirmsskolas teritorijā ir pietiekami daudz drošu velonovietņu?	Nav drošu novietņu	0	3	6	56	13	Novietnes ir drošas un pietiekami daudz
Vai pirmsskolā ir notikušas velosipēdu zādzības?	Jā, regulāri	0	0	0		78	Nav notikušas
Kāda daļa bērnu dodas uz pirmsskolu ar sabiedrisko transportu?	0–10%	32	24	22	0	0	Vairāk nekā 40%
Kāda daļa darbinieku dodas uz pirmsskolu ar velosipēdu, kājām vai sabiedrisko transportu?	0–20%	12	8	37	11	10	Vairāk nekā 80%
Cik bieži pirmsskolā notiek pasākumi vai akcijas, kas aicina ierasties iestādē kājām, ar velosipēdu vai sabiedrisko transportu?	Nenotiek	22	39	17	0	0	Notiek reizi mēnesī
Cik bieži pirmsskolā izbraukuma ekskursiju vietā tiek rīkoti pārgājieni vai velobraucieni?	Ļoti reti	0	0	28	31	19	Vismaz trešā daļa no ekskursijām
Cik bieži pirmsskolā tiek organizēti velobraucieni vecākiem kopā ar bērniem vai citi pasākumi ar velosipēdiem, līdzsvara riteņiem?	Netiek organizēti	78				0	Vismaz divas reizes gadā
Vai, apmeklējot Ekoskolu pasākumus, ir notikusi sadarbība ar citām skolām, lai brauktu kopā un izmantotu transportu efektīvāk?	Nav notikusi nemaz	78				0	Notiek bieži
Cik tuvu pirmsskolas ieejai tiek izlaisti ar automašīnām atvestie bērni, radot veselības riskus no izplūdes gāzēm?	Pie pašas ieejas	6	2	31	17	22	Izlaišana notiek vismaz 100 m no ieejas
Vai pirmsskolas tuvumā apstājušās automašīnas izslēdz dzinēju un nepiesārņo gaisu, ja nākas ilgāk gaidīt bērnus?	Bieži neizslēdz	2	7	56	13	0	Vienmēr izslēdz, ir atgādinošas zīmes
Vai pirmsskolu no apkārt esošās satiksmes norobežo koki vai dzīvžogs, kas mazina gaisa piesārņojumu no izplūdes gāzēm?	Nav koku vai dzīvžoga					78	Pilnībā norobežo
Vai pirmsskolas pārtikas iepirkumā ir ņemts vērā, cik tālu tiek vestī produkti?	Nav ņemts vērā	3	24	31	18	2	Ir ņemts vērā

Transports

3. Bērnu zināšanu, paradumu un attieksmju izvērtējums

Bērnu zināšanu, paradumu un attieksmju izvērtējumam tika veikta diskusijas veidā, piefiksējot būtiskākās atbildes. Izvērtējumu var veikt vairākos piegājos, katrā reizē noskaidrojot tikai dažus jautājumus.

Darbam ar tēmu papildus tika izveidota "runājošā siena", ko varam papildināt visa gada garumā un izmantot pārraudzībā un izvērtēšanā, kā arī citu informēšanā.

Šajā izvērtējumā ir iekļauti divu veidu jautājumi:

- a) **kvantitatīvie jautājumi** – vienkārši "Jā/Nē" tipa jautājumi, kuriem norādīti atbilžu varianti; bērni atbildi saka skaļi, paceļ roku vai balso; pedagogs saskaita bērnu atbildes;
- b) **kvalitatīvie jautājumi** – notiek diskusija par uzdoto jautājumu, bērni nosauc savas atbildes; pedagogs piefiksē dažādās bērnu atbildes; ja iespējams, novērtē arī kvantitatīvi, cik bieži katra atbilde izskan.

Jautājumus drīkst pielāgot atbilstoši bērnu vecumam un izpratnes līmenim.

Izvērtējumā piedalās Pūču skolas grupa, 16 bērni
Iepazīšanās ar tēmu
Tika uzdoti uzvedinošie jautājumi, lai noskaidrotu bērnu esošās zināšanas un priekšstatu par tēmu "Transports". Jautājumu piemēri: <ul style="list-style-type: none">● <i>Kas ir transports?</i>● <i>Kādi ir transporta veidi?</i>● <i>Kas ir sabiedriskais transports?</i>● <i>Kā atšķiras automašīna un velosipēds?</i>● <i>Vai jūs zināt, kas ir degviela?</i>● <i>U. tml.</i>
Izpratnes jautājumi
Kvantitatīvs jautājums <i>Kurš no jums zina, kāpēc ir svarīgi pārvietoties kājām vai ar velosipēdu (līdzsvara riteni, skrejriteni)?</i> 1) <i>zina</i> % 2) <i>nezina</i> %
Kvalitatīvs jautājums <i>Kāpēc ir svarīgi pārvietoties kājām vai ar velosipēdu (līdzsvara riteni, skrejriteni)?</i> <i>Bērnu minētās atbildes:</i> 1) 2)
Jautājumi par rīcībām
Kvantitatīvs jautājums <i>Vai daudz bērnu nāk uz bērnudārzu kājām vai brauc ar velosipēdu (līdzsvara riteni, skrejriteni)?</i> 1) <i>jā</i> % 2) <i>nē</i> %
Kvantitatīvs jautājums <i>Vai ir droši nākt uz bērnudārzu kājām vai braukt ar velosipēdu (līdzsvara riteni, skrejriteni)?</i> 1) <i>jā</i> % 2) <i>nē</i> %
Papildus varat diskutēt, kas ir vajadzīgs, lai pārvietošanās būtu droša.
Kvalitatīvs jautājums <i>Ko varētu darīt, lai vairāk bērnu nāktu uz bērnudārzu kājām vai brauktu ar velosipēdu, nevis automašīnām?</i> <i>Bērnu minētās atbildes:</i>

- 1)
- 2)
-

Jautājumi par paradumiem

Kvantitatīvs jautājums

Kā tu ierodies bērnudārzā?

- 1) kājām %
- 2) ar velosipēdu, līdzsvara riteņi vai skrejriteņi %
- 3) ar automašīnu %
- 4) ar sabiedrisko transportu* %

*Norādiet konkrētus sabiedriskā transporta veidus (autobuss, vilciens, trolejbuss, tramvajs), kas kursē jūsu pirmsskolas tuvumā.

Atbildes uz šo jautājumu var noskaidrot, izmantojot pašu zīmētu plakātu, kur bērni atzīmē, ar kuru no transporta veidiem tajā dienā ieradušies bērnudārzā. Piemērs šeit: ej.uz/pii-transporta.

Kvalitatīvs jautājums

Kā jums šķiet, kādēļ vecāki ved bērnus uz bērnudārzu ar automašīnām?

Bērnu minētās atbildes:

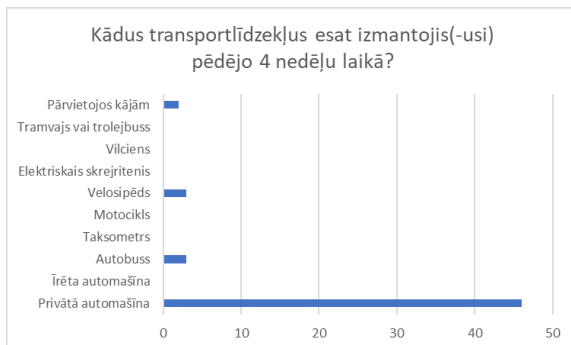
- 1)
- 2)
-

Uz šo jautājumu var atbildēt tikai tie bērni, kas iepriekš atzīmējuši variantu "ar automašīnu".

4. Jautājumi vecākiem

Kādus transportlīdzekļus esat izmantojis(-usi) pēdējo 4 nedēļu laikā? (atzīmē visus atbilstošos)

- Privātā automašīna
- Īrēta automašīna
- Autobuss
- Taksometrs
- Motocikls
- Velosipēds
- Elektriskais skrejriteņis
- Vilciens
- Tramvajs vai trolejbuss
- Pārvietojos kājām

Kuru no iepriekš minētajiem transportlīdzekļiem esat izmantojis(-usi) **visvairāk** pēdējo 4 nedēļu laikā?

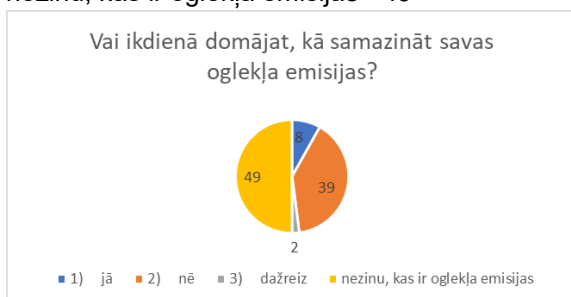
- Privātā automašīna

Kādēļ tieši šo transporta veidu?

Pirmsskola atrodas Piejūras dabasparka teritorijā un tā ir ne mazāk kā 3 - 6 km no tuvējiem Ādažu novada ciemiem

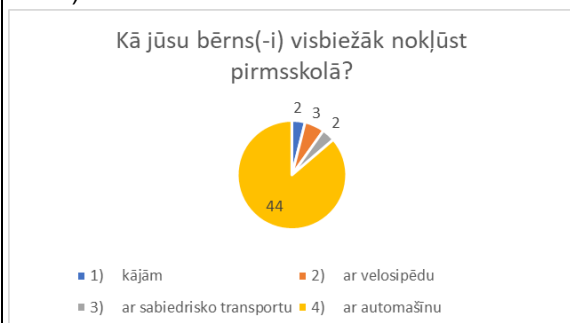
Vai ikdienā domājat, kā samazināt savas oglekļa emisijas?

- 1) Jā- 8
- 2) Nē - 39
- 3) Dažreiz - 2
- 4) nezinu, kas ir oglekļa emisijas - 49

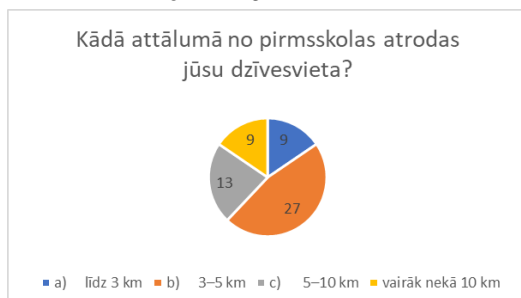
Kā jūsu bērns(-i) visbiežāk nokļūst pirmsskolā?

- 1) Kājām - 2
- 2) ar velosipēdu - 3
- 3) ar sabiedrisko transportu - 3
- 4) ar automašīnu - 44

Kādā attālumā no pirmsskolas atrodas jūsu dzīvesvieta?

- a) līdz 3 km - 9
- b) 3–5 km - 27
- c) 5–10 km - 13
- d) vairāk nekā 10 km - 9

Vai, jūsu prāt, doties uz pirmsskolu kājām vai ar velosipēdu ir droši? Ja nē, kādi uzlabojumi pirmsskolā vai tās apkārtnē būtu nepieciešami?

No Carnikavas un Ādažu ciemiem nav veloceliņi, tāpēc nokļūšana ir nedroša.

5. Pētījums

1. Atkārtoti veicām kājāmgājēju maršrutu izpēti! Tās mērķis ir apskatīt gājēju ceļus un trotuārus, kas ved uz pirmsskolu. Tas nozīmē iešanu pa šiem ceļiem, piezīmju veikšanu par to pozitīvajām un negatīvajām iezīmēm (piemēram, par ceļa segumu, sliktu apgaismojumu, bīstamiem krustojumiem). Šo pētījumu rezultātus un ieteikumus svarīgi iesniegt pašvaldībā, lai situāciju uzlabotu.
2. Bērni tika iesaistīti datu vākšanā par transporta veidiem, ar kuriem bērni vai darbinieki ikdienā nokļūst pirmsskolā (pārsvarā automašīna, ritenis, sabiedriskais autobuss, motocikls).

6. Ilgtermiņa salīdzinājums

Kas jānoskaidro	Gads					
	Pirmsskola atvērta no 2021. gada	2019	2020	2021	2022	...
Bērni, kas oktobrī uz pirmsskolu dodas kājām (%)				0	0	
ar velosipēdu (%)				2	4	
ar sabiedrisko transportu (%)				2	1	
ar automašīnu, kopā ar citiem bērniem (%)				1	6	
ar automašīnu (tiek vesti atsevišķi) (%)				96	89	
Darbinieki, kas uz pirmsskolu dodas kājām, ar velosipēdu vai sabiedrisko transportu (oktobrī) (%)				2	3	
Darbinieki, kas uz pirmsskolu dodas ar automašīnu, braucot vairāki kopā (oktobrī) (%)				4	2	
Darbinieki, kas uz pirmsskolu dodas ar automašīnu, braucot tajā vieni paši (oktobrī) (%)				94	95	

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
<i>Kas pēc novērtējuma datiem jūsu pirmsskolā vislabāk darbojas saistībā ar videi draudzīgu transportu?</i>	Ir pietiekami labi apstākļi, lai bērnodārzā ierastos kājām un ar Velosipēdu: ir velo novietne; Lielākā daļa vecāku ir saprotoši - pirmsskolas tuvumā izslēdz mašīnas dzinēju un nepiesārņo gaisu, ja nākas ilgāk gaidīt.
<i>Kuros transporta jautājumos nepieciešami uzlabojumi?</i>	Liela daļa audzēkņu ierodas bērnodārzā ar auto.
<i>Ko Ekopadome varētu darīt, lai ieviestu šos</i>	Organizēt akcijas, kas aicina ierasties pirmsskolā kājām vai

uzlabojumus?

(Šeit jūs pierakstāt idejas
rīcības plānam, citiem
vārdiem, risinājumus
nepieciešamajiem
uzlabojumiem)

velosipēdu;

Pavasara un vasaras sezonā biežāk organizēt pasākumus
velobraucējiem āra nodarbību laikā;

Atgādināt par nepieciešamību izslēgt automašīnas dzinēju, kad
tā atrodas stāvvietā.

Atkritumi

1. Ievads tēmā

2021./2022. mācību gadā gan bērni, gan darbinieki, gan vecāki kopā sadarbojoties apzinājāties, cik daudz atkritumu radām un ko ar tiem darām. Sapratām, cik lielā mērā atkritumu rašanos nosaka mūsu ikdienas paradumi – tāpēc Ekoskolas uzdevums bijar radīt tādu vidi, kurā sekmējām pieradumus, kā samazināt atkritumu rašanos, cik svarīgi to iespējamības gadījumos atkārtoti izmantot un cik svarīgi neizmantotos nodot pārstrādei. Meklējam risinājumus, lai novērstu atkritumu izmešanu tam nepiemērotās vietās.

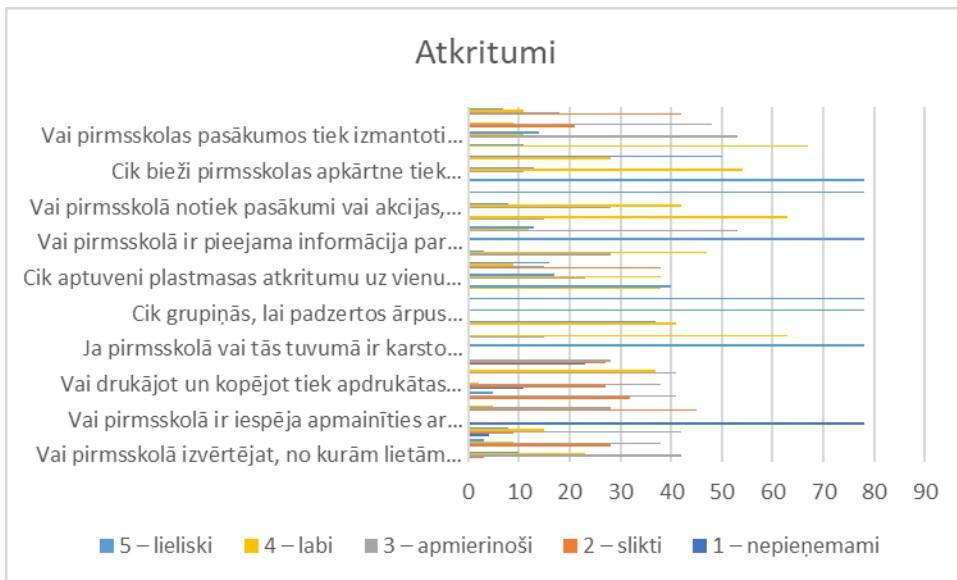
2. Pirmsskolas izvērtējums

Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:

1 – nepieņemami, 2 – slikti, 3 – apmierinoši, 4 – labi, 5 – lieliski (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

		1	2	3	4	5	
Vai pirmsskolā izvērtējat, no kurām lietām varētu atteikties vai kuras varētu nepirkt, lai pēc tam neradītu liekus atkritumus?	Nekad		3	42	23	10	Katru reizi
Vai, pērkot lietas, izvērtējat to ietekmi uz vidi, iepakojumu, kalpošanas ilgumu, izmantošanas iespējas, izcelsmi u. tml.?	Nekad		28	38	9	3	Katru reizi
Vai izvērtējat, kuras no šķietami nevajadzīgām un ārā metamām lietām var lietot atkārtoti, saremontēt, pārveidot u. tml.?	Nekad	4	9	42	15	8	Katru reizi
Vai pirmsskolā ir iespēja apmainīties ar lietām, piemēram, grāmatām, apģērbiem vai citām?	Nekad	78				0	Regulāri notiek šādas aktivitātes
Vai pirmsskolā ir atgādinājumi, kas veicina neradīt liekus atkritumus?	Nav		45	28	5	0	Daudzās vietās
Cik bieži darbinieki drukā dokumentus, kurus iespējams lietot un uzglabāt elektroniski?	Bieži		32	41		5	Nekad
Vai drukājot un kopējot tiek apdrukātas abas papīra puses?	Nekad	11	27	38	2	0	Vienmēr, kad iespējams
Cik procentu no grupām krāj un atkārtoti izmanto lapas, kas apdrukātas no vienas puses?	0–20%			41	37	0	100%
Vai pirmsskolas pasākumos tiek lietoti vienreiz lietojamie trauki?	Bieži	23	27	28	0	0	Nekad
Ja pirmsskolā vai tās tuvumā ir karsto dzērienu automāts, cik bieži tas tiek lietots, patērējot vienreizlietojamās glāzītes?	Bieži					78	Reti (atkritumu tvertnēs ir dažas glāzītes)
Ja pirmsskolā ir ūdens automāts, cik bieži pirmsskolas pārstāvji lieto vienreizlietojamās glāzītes no ūdens automāta?	Bieži			15	63	0	Gandrīz nekad (atkritumu tvertnē ir dažas glāzītes)
Vai bērniem ir ērti pieejams un tiek izmantots dzeramais krāna ūdens?	Nav pieejams, izmanto ūdens automātu vai lielās pudeles				41	37	Katrā grupā ir pieejams, tiek izmantots
Cik grupiņās, lai padzertos ārpus ēdienreizēm, bērni lieto savu daudzreiz lietojamo krūzi vai pudeli?	0–20%					78	Vairāk nekā 80%
Vai, esot ārā, dodoties pārgājienos, ekskursijās u. tml., vecāki bērniem dod līdzīgu ūdeni atkārtoti lietojamās pudelēs?	Dod vienreiz lietojamās pudelēs					78	Dod tikai atkārtoti lietojamās pudelēs

Cik daudz plastmasas atkritumu (pārtikas produktu iepakojumi, kancelejas preces, to iepakojumi u. tml.) rodas skolotāju istabā, metodiskajā kabinetā vai citās telpās, kur bieži uzturas pedagogi?	Daudz (tā ir lielākā daļa atkritumu)				38	40	Nedaudz (tvertnēs dažas vienības)
Cik aptuveni plastmasas atkritumu uz vienu bērnu rodas svinībās, ekskursijās, pārgājienos?	>4 atkritumu vienības			23	38	17	<1 atkritumu vienība
Cik grupās ir pieejamas kastes papīra atkritumu šķīrošanai?	0–20%	38	15	9	16		100%
Vai pirmsskolā ir pieejamas tvertnes plastmasas šķīrošanai?	Nav			28	47	3	Vairākās vietās
Vai pirmsskolā ir pieejama informācija par atkritumu šķīrošanu?	Nav					78	Vairākās vietās
Vai šķīrošanas konteineros tiek liktas tikai tam paredzētās lietas?	Bieži ir kļūdas			53	12	13	Vienmēr ir pareizi
Vai pirmsskolā notiek pasākumi vai akcijas, kas mudina vākt atkritumus pārstrādei, piemēram, makulatūru, baterijas u. tml?	Nenotiek			15	63	0	Notiek vairākas reizes gadā
Vai pirmsskolā notiek pasākumi vai akcijas, kas izglīto ģimenes un veicina neradīt, atkārtoti izmantot un šķīrot atkritumus mājās ?	Nenotiek			28	42	8	Notiek vairākas reizes gadā
Vai pirmsskolas virtuve pārtikas atkritumus nošķir no sadzīves atkritumiem?	Viss nonāk sadzīves atkritumos					78	Pārtikas atkritumi tiek vākti atsevišķi
Vai pirmsskolā ir iespēja kompostēt bioloģiskos atkritumus?	Nav					78	Gan pārtikas, gan lapu atkritumus
Cik bieži pirmsskolas apkārtnē tiek piesārņota ar atkritumiem?	Ļoti bieži var ieraudzīt atkritumus			11	54	13	Atkritumu nav
Vai pirmsskolas apkārtnē ir pietiekami daudz atkritumu tvertņu?	Trūkst vai arī tās ir pārpildītas				28	50	Ir pietiekami
Vai pirmsskola iesaistās atkritumu piesārņojuma novēršanā un vides sakopšanā savā apkārtnē (piejūrā, mežā utt.)?	Neiesaistās				67	11	Iesaistās vairākas reizes gadā
Vai pirmsskolas pasākumos tiek izmantoti baloni, gaisa laternas vai dalīti plastmasas aksesuāri?	Jā, bieži			53	11	14	Nekad
Vai radošajos darbos bērni izmanto plastmasas dekorus (piemēram, spīguļus, actiņas, pērlītes), vienreizlietojamus piederumus (traukus, vates kociņus) un pārtikas produktus?	Jā, bieži	21	48	9	0		Nekad, izmanto tikai dabā savāktos vai otrreizējos materiālus
Vai uzskates materiāliem, darba lapām tiek izmantota laminēšana, nevis videi draudzīgākas alternatīvas, piemēram, biežāka materiāla dokumentu kabatiņas?	Materiāli bieži tiek laminēti	42	18	11	7		Nelaminē nemaz vai laminē tikai materiālus ilgstošai lietošanai

3. Bērnu zināšanu, paradumu un attieksmju izvērtējums

Bērnu zināšanu, paradumu un attieksmju izvērtējumu tika veiktas diskusijas veidā, piefiksējot būtiskākās atbildes. Izvērtējumu var veikt vairākos piegājienos, katrā reizē noskaidrojot tikai dažus jautājumus.

Darbam ar tēmu papildus tika izveidota "runājošā siena", ko varēs papildināt visa gada garumā un izmantot pārraudzībā un izvērtēšanā, kā arī citu informēšanā.

Šajā izvērtējumā ir iekļauti divu veidu jautājumi:

- kvantitatīvie jautājumi** – vienkārši "Jā/Nē" tipa jautājumi, kuriem norādīti atbilžu varianti; bērni atbildi saka skali, paceļ roku vai balso; pedagogs saskaita bērnu atbildes;
- kvalitatīvie jautājumi** – notiek diskusija par uzdoto jautājumu, bērni nosauc savas atbildes; pedagogs piefiksē dažādās bērnu atbildes; ja iespējams, novērtē arī kvantitatīvi, cik bieži katra atbilde izskan.

Jautājumus drīkst pielāgot atbilstoši bērnu vecumam un izpratnes līmenim.

Izvērtējumā piedalās Pūču skolas grupa, 16 izglītojamie
Iepazīšanās ar tēmu
Tika uzdoti uzvedinoši jautājumi, lai noskaidrotu bērnu esošās zināšanas un priekšstatu par tēmu "Atkritumi". Ja nepieciešams, īsi izskaidrojiet neskaidros jautājumus.
Jautājumu piemēri: <ul style="list-style-type: none"> • <i>Kas ir atkritumi?</i> • <i>Kā rodas atkritumi?</i> • <i>Kādi dažāda veida atkritumi var būt?</i> • <i>U. tml.</i>
Izziņas procesā ļoti noderēja Ekoskolas piedāvātie materiāli: www.urda.lv/lv/noderigi-materiali/atkritumi-ka-resurss
Izpratnes jautājumi
Kvantitatīvs jautājums <i>Kurš no jums zina, kāpēc nedrīkst mest zemē atkritumus?</i>
1) <i>zina</i> %
2) <i>nezina</i> %
Kvalitatīvs jautājums <i>Kāpēc nedrīkst mest zemē atkritumus?</i> <i>Bērnu minētās atbildes:</i>

- 1)
- 2)
-

Papildus var diskutēt par atkritumiem dažādās vidēs – bērnudārza iekštelpās (grupiņās), bērnudārza pagalmā, uz ielas, mežā u.tml.

Kvalitatīvs jautājums

Kur, jūsuprāt, nonāk atkritumi pēc tam, kad tie ir izmesti atkritumu tvertnē (vai konteinerā)?

Bērnu minētās atbildes:

- 1)
- 2)
-

Papildus var diskutēt par šķīrotajiem atkritumiem – vai bērni zina, kas notiek ar tiem.

Kvalitatīvs jautājums

Kādi atkritumi, jūsuprāt, ir dabai viskaitīgākie?

Bērnu minētās atbildes:

- 1)
- 2)
-

Papildus var diskutēt, kāpēc tie ir kaitīgi.

Jautājumi par rīcībām

Kvalitatīvs jautājums

Ko varētu darīt, lai rastos mazāk atkritumu?

Bērnu minētās atbildes:

- 1)
- 2)
-

Jautājumi par paradumiem

Kvantitatīvs jautājums

Vai, ejot uz veikalu, vecāki pērk daudz produktu plastmasas iepakojumā?

- 1) jā %
- 2) nē %

Kvantitatīvs jautājums

Vai jūs mājās šķirojat atkritumus?

- 1) jā %
- 2) nē %

Kvalitatīvs jautājums

Kāda veida atkritumus jūs mājās šķirojat?

Bērnu minētās atbildes:

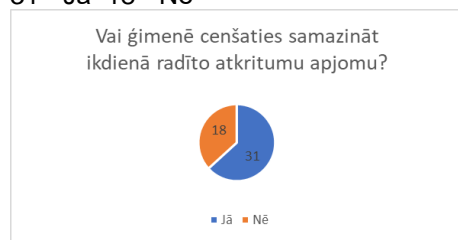
- 1)
- 2)
-

Atbildes uz šo jautājumu var atrast, arī izmantojot attēlus vai zīmējumus ar atkritumu veidiem vai atkritumu konteineru veidiem. Bērni var paši atzīmēt, kura veida atkritumus šķiro, vai arī pacelt roku, kad pedagogs norāda uz konkrētā atkritumu veida/konteinera attēlu. Saskaitot bērnu atbildes, var iegūt kvantitatīvus datus.

4. Jautājumi vecākiem (49 vecāki)

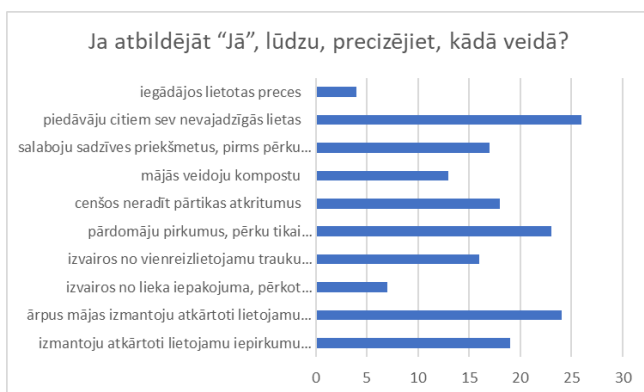
Vai ģimenē cenšaties samazināt ikdienā radīto atkritumu apjomu?

31 - Jā 18 - Nē

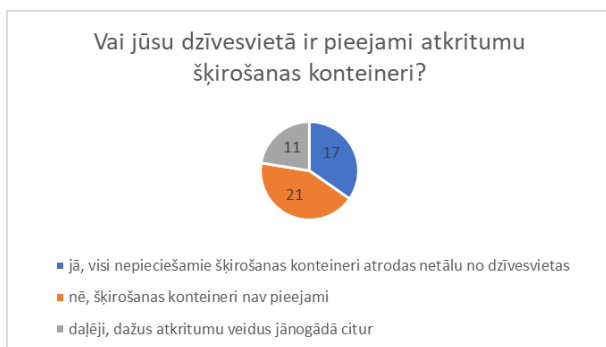
Ja atbildējāt "Jā", lūdzu, precizējiet, kādā veidā? (Atzīmē visus atbilstošos)

- izmantoju atkārtoti lietojamu iepirkumu maisu un mazos maisiņus - 19
- ārpus mājas izmantoju atkārtoti lietojamu pudeli un/vai krūzi - 24
- izvairos no lieka iepakojuma, pērkot produktus - 7
- izvairos no vienreizlietojamu trauku izmantošanas - 16
- pārdomāju pirkumus, pērku tikai nepieciešamāko - 23
- cenšos neradīt pārtikas atkritumus - 18
- mājās veidoju kompostu - 13
- salaboju sadzīves priekšmetus, pirms pērku jaunus - 17
- piedāvāju citiem sev nevajadzīgās lietas - 26
- iegādājos lietotas preces - 4

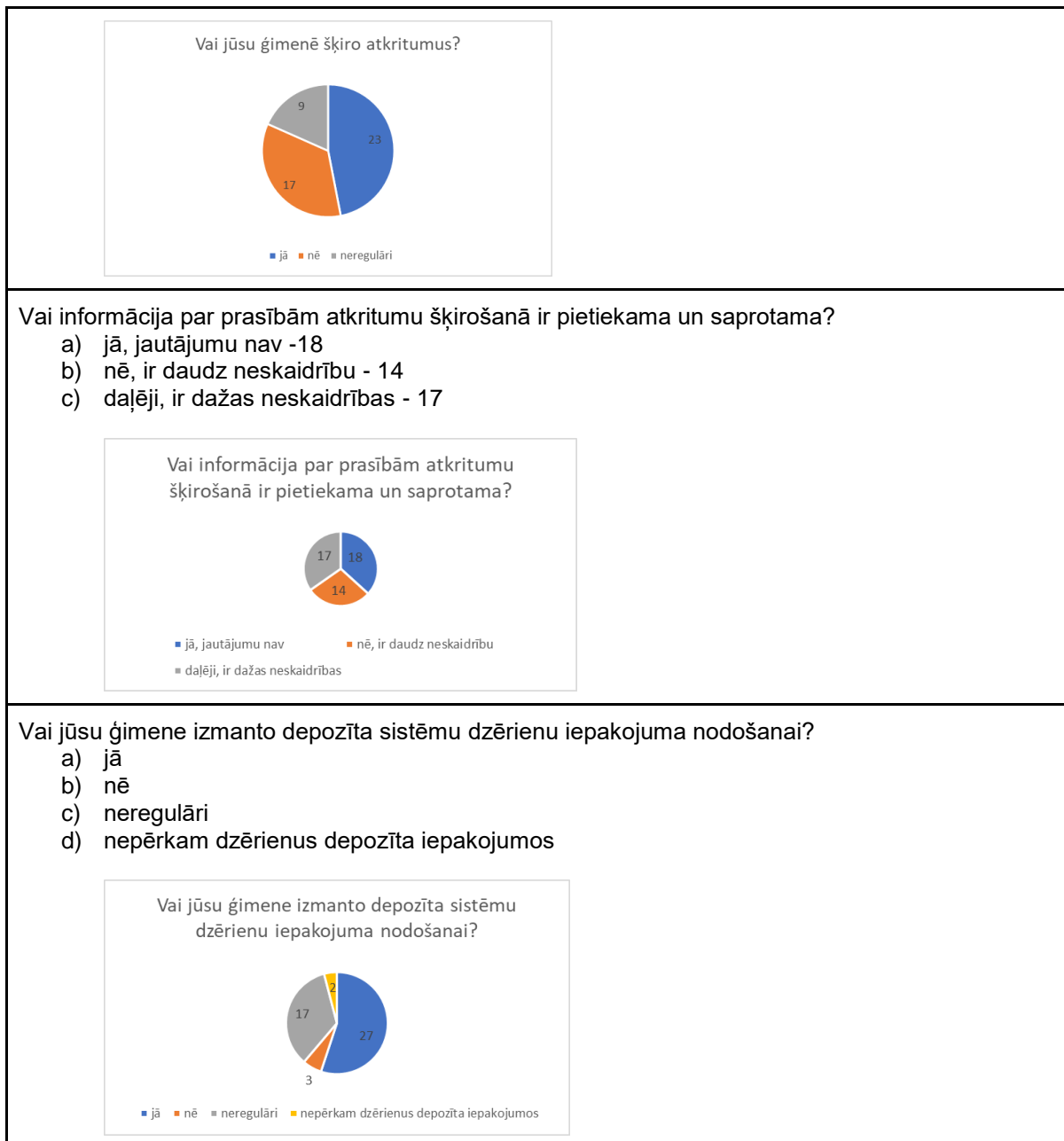
Vai jūsu dzīvesvietā ir pieejami atkritumu šķirošanas konteineri?

- a) jā, visi nepieciešamie šķirošanas konteineri atrodas netālu no dzīvesvietas - 17
- b) nē, šķirošanas konteineri nav pieejami - 21
- c) daļēji, dažus atkritumu veidus jānogādā citur - 11

Vai jūsu ģimenē šķiro atkritumus?

- a) jā
- b) nē
- c) neregulāri

5. Pētījums

- Kopā ar bērniem pētījām, kas tieši atrodas atkritumu grozos dažādās pirmsskolas telpās (arī šķīrotajos atkritumos). To darījām sausos atkritumos arī neņemot ārā. Izveidojām biežāk sastopamo atkritumu veidu sarakstu, īpašu uzmanību pievēršot plastmasas atkritumiem. Izmantojot šo atkritumu sarakstu, izrunājām, no kurienes rodas šie atkritumi, un damājām rīcības, kas mazinātu un novērstu šo atkritumu rašanos. Tika izmantota atkritumu audita forma un padomi saiknei ar mācību saturu pirmsskolām: <https://ej.uz/atkritumu-audits>

6. Ilgtermiņa salīdzinājums

Kas jānoskaidro	Gads					
	...	2019	2020	2021	2022	...
Nešķīrotu sadzīves atkritumu apjoms (Pierakstiet mērvienību – kg vai m ³)				13	14	

Šķiroto atkritumu apjoms (Pierakstiet mērvienību – kg vai m ³)				5	5	
Atkritumi veidi, kas tiek šķiroti un nodoti pārstrādei (<i>norādiet atbilstošos burtus</i>): a. Papīrs b. Kartons c. Plastmasa d. Stikls e. Skārdenes f. Elektroierīces g. Baterijas h. Spuldzes i. Tekstils j. Pārtikas atlikumi				P, k, p, baterijas	P, k, p, baterijas	

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
<i>Kas pēc novērtējuma datiem jūsu pirmsskolā vislabāk darbojas saistībā ar atkritumiem?</i>	Papīra šķirošana un otreizēja izmantošana; Pasākumos netiek lietoti vienreiz lietojamie trauki, bet tiek lietotas daudzkārt lietojamās krūzes/glāzes; Pirmsskolā praktiski nerodas plastmasas atkritumi; Bērniem ir ērti pieejams dzeramais ūdens; Ikdienā pārsvarā lietojam pārstrādāto papīru; Pirmsskolas apkārtnē vienmēr ir tīra un sakopta, tā netiek piesārņota ar atkritumiem.
<i>Kur saistībā ar atkritumiem nepieciešami uzlabojumi?</i>	Nodrošināt pilno atkritumu šķirošanu un Ir jāpanāk vienošanās ar atkritumu apsaimniekotājiem, ka konteineri tiek izvesti pēc nepieciešamības (resp., kad ir piepildīti). Tas dod iespēju precīzi uzskaitīt saražoto atkritumu daudzumu; Rosināt ēdinātājus, ka bioloģiskie atkritumi tiek kompostēti; Bērnudārzā nav regulāru iespēju apmainīties ar lietām; Nav pieejama uzskatāma informācija par atkritumu šķirošanu.
<i>Ko Ekopadome varētu darīt, lai ieviestu šos uzlabojumus?</i> <i>(Šeit jūs pierakstāt idejas ricības plānam, citiem vārdiem, risinājumus nepieciešamajiem uzlabojumiem)</i>	Kopā ar apsaimniekotāju nodrošināt pilno šķirošanas iespējamību; Visās telpās, kur nepieciešams, ir jāizveido kastes ikdienas makulatūras uzkrāšanai; Atjaunot "lietu maiņas" iespējas, piemēram Ziemassvētku laikā; Izvietot informāciju par atkritumu šķirošanas nepieciešamību un iespējām.

Ūdens

1. Ievads tēmā

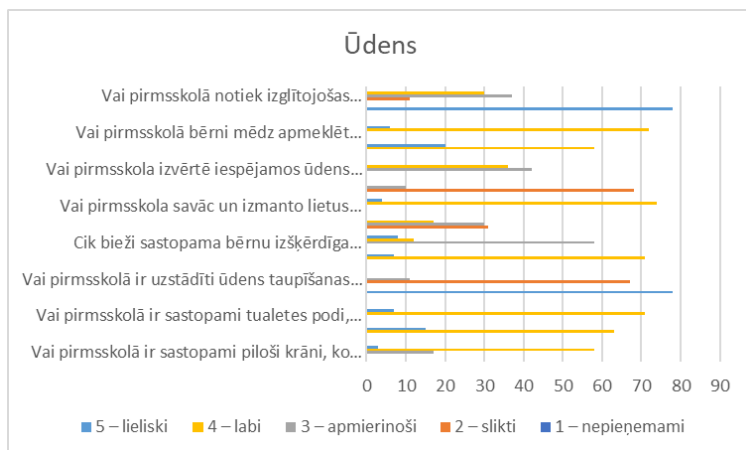
Lai arī Latvijā nav vietu, kur mēs varētu izsmelt dzeramā ūdens krājumus, ir vērts ūdeni taupīt, lai samazinātu tā iegūšanai un apstrādei nepieciešamo enerģiju. Tāpat ir svarīgi izpētīt, vai pirmsskolas radītie notekūdeņi nepiesārņo vidi un tiek pietiekami attīrīti, pirms ūdens atkal nonāk dabā.

2. Pirmsskolas izvērtējums

Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:

1 – nepieņemami, 2 – slikti, 3 – apmierinoši, 4 – labi, 5 – lieliski (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

		1	2	3	4	5	
Vai pirmsskolā ir sastopami piloši krāni, ko nevar aizgriezt?	Bieži			17	58	3	Nav sastopami
Vai bērni mēdz atstāt neaizgrieztus ūdens krānus?	Bieži				63	15	Gandrīz nekad
Vai pirmsskolā ir sastopami tualetes podi, kuriem ir tehniskas problēmas, pastāvīgi tek ūdens?	Bieži				71	7	Nav sastopami
Cik tualetēs ir podi ar diviem ūdens noliešanas režīmiem?	0–20% (no visām tualetēm)					78	100% (visās tualetēs)
Vai pirmsskolā ir uzstādīti ūdens taupīšanas rīki (piemēram, aeratori, sensori)?	Nav		67	11		0	Gandrīz visur
Cik tualetēs ir uzstādīti atgādinājumi par ūdens taupīšanu?	0–20%				71	7	100%
Cik bieži sastopama bērnu izšķērdīga rīkošanās ar ūdeni, piemēram, šļakstīšanās, spēlēšanās ar tekošu ūdeni?	Bieži			58	12	8	Gandrīz nekad
Vai bērni aizgriež ūdens krānu, kamēr tīra zobus vai saziepē rokas?	Gandrīz nekad		31	30	17	0	Vienmēr
Vai pirmsskola savāc un izmanto lietus ūdeni?	Netiek vākts				74	4	Vāc un izmanto
Vai āra augu un zālienu laistīšanai tiek izmantots neapstrādāts ūdens (piemēram, lietus vai akas ūdens)?	Izmanto krāna ūdeni		68	10		0	Vienmēr izmanto neapstrādātu ūdeni
Vai pirmsskola izvērtē iespējamus ūdens piesārņojuma avotus (piemēram, no tīrīšanas vai augu kopšanas līdzekļiem, atkritumiem vidē, autotransporta) un novērš draudus?	Netiek izvērtēts			42	36	0	Tiek izvērtēti visi avoti un apzināti risinājumi
Vai notekūdeņi pirms nonākšanas dabā tiek pietiekami attīrīti?	Attīrīšana nenotiek				58	20	Ūdens tiek uzticami attīrīts
Vai pirmsskolā bērni mēdz apmeklēt notekūdeņu attīrīšanas iekārtas vai skatās video, pārrunā to, kur nonāk notekūdeņi un kas ar tiem tiek darīts?	Neapmeklē, nepārrunā				72	6	Tā ir daļa no mācību procesa
Cik daudz vidi piesārņojoša sāls ziemā lieto pirmsskolas apkārtnē?	Daudz					78	Nemaz, izmanto citas metodes
Vai pirmsskolā notiek izglītojošas aktivitātes par globālām ar ūdeni saistītām problēmām (plūdi, sausums, ūdens pieejamība, piesārņojums)?	Nenotiek		11	37	30	0	Tā ir daļa no mācību procesa

3. Bērnu zināšanu, paradumu un attieksmju izvērtējums

Bērnu zināšanu, paradumu un attieksmju izvērtējumu veicām diskusijas veidā, piefiksējot būtiskākās atbildes. Izvērtējumu veicā vienā piegājienā, noskaidrojot tikai dažus jautājumus.

Darbam ar tēmu papildus tika izveidota pārvietojama "runājošā siena", ko varēsim papildināt visa gada garumā un izmantot pārraudzībā un izvērtēšanā, kā arī citu informēšanā.

Šajā izvērtējumā ir iekļauti divu veidu jautājumi:

- kvantitatīvie jautājumi** – vienkārši "Jā/Nē" tipa jautājumi, kuriem norādīti atbilžu varianti; bērni atbildi saka skaļi, paceļ roku vai balso; pedagogs saskaita bērnu atbildes;
- kvalitatīvie jautājumi** – notiek diskusija par uzdoto jautājumu, bērni nosauc savas atbildes; pedagogs piefiksē dažādās bērnu atbildes; ja iespējams, novērtē arī kvantitatīvi, cik bieži katra atbilde izskan.

Jautājumus drīkst pielāgot atbilstoši bērnu vecumam un izpratnes līmenim.

Izvērtējumā piedalās Pčūču skolas grupa, 16 izglītojamie
Iepazīšanās ar tēmu
Uzdodiet uzvedinošus jautājumus, lai noskaidrotu bērnu esošās zināšanas un priekšstatu par tēmu "Ūdens". Ja nepieciešams, ūsi izskaidrojiet neskaidros jautājumus.
Jautājumu piemēri: <ul style="list-style-type: none"> No kurienes rodas ūdens, kas tek pa krānu? Vai tas ir tāds pats kā ūdens upēs vai ezeros? Vai krāna ūdeni Latvijā var dzert? Kur mēs mājās (vai bērnudārzā) izmantojam ūdeni? Vai par ūdeni ir jāmaksā? Vai jūs zināt, kas ir kanalizācija? U. tml.
Izpratnes jautājumi
Kvantitatīvs jautājums Vai Latvijā ir svarīgi taupīt ūdeni? 1) jā % 2) nē %
Kvalitatīvs jautājums Kāpēc ir svarīgi taupīt ūdeni? Bērnu minētās atbildes: 1) 2)
Kvantitatīvs jautājums

Vai jūs zināt, kāpēc ir slikti piesārņot ūdeni dabā?

1) jā %

2) nē %

Kvalitatīvs jautājums

Kas var piesārņot (padarīt netīru, nederīgu, kaitīgu) ūdeni dabā?

Bērnu minētās atbildes:

1)

2)

.....

Jautājumi par rīcībām

Kvalitatīvs jautājums

Ko mēs varam darīt, lai taupītu ūdeni?

Bērnu minētās atbildes:

1)

2)

.....

Jautājumi par paradumiem

Kvantitatīvs jautājums

Vai tu bērnudārzā centies taupīt ūdeni?

1) jā %

2) nē %

Kvantitatīvs jautājums

Vai tu mājās centies taupīt ūdeni?

1) jā %

2) nē %

Kvalitatīvs jautājums

Ko tu dari, lai taupītu ūdeni?

Bērnu minētās atbildes:

1)

2)

.....

Atbildes uz šo jautājumu var noskaidrot, vizualizējot jautājumu "Ko mēs varam darīt, lai taupītu ūdeni?", piemēram, izveidojot plakātu vai uz "runājošās sienas". Tad bērni var atzīmēt, kuras no rīcībām viņi veic.

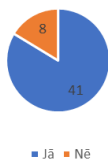
4. Jautājumi vecākiem (49 vecāki)

Kaut arī Latvijā ir pietiekami dzeramā ūdens krājumi, ir vērts ūdeni taupīt, lai samazinātu tā iegūšanai un apstrādei nepieciešamo enerģiju.

Vai ģimenē cenšaties samazināt ikdienā patērētā ūdens daudzumu?

41 - Jā 8 - Nē

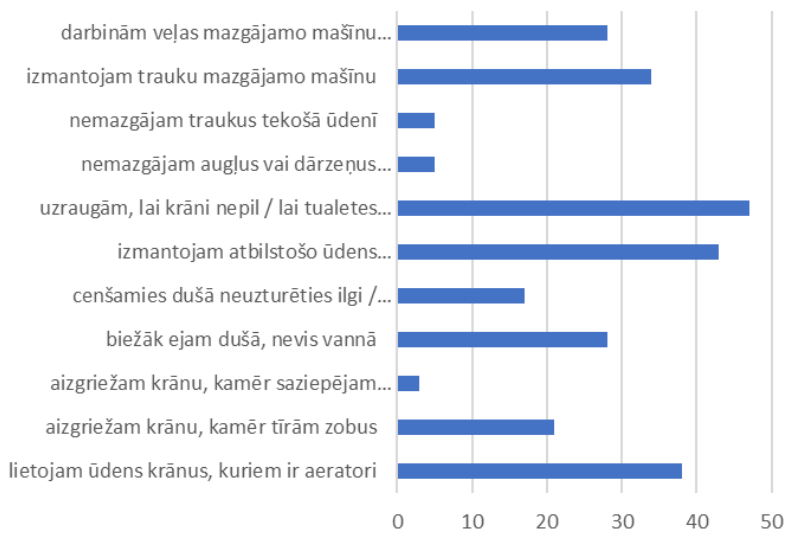
Vai ģimenē cenšaties samazināt ikdienā patērētā ūdens daudzumu?

Ja atbildējāt "Jā", lūdzu, precizējiet, kādā veidā? (atzīmē visus atbilstošos)

- lietojam ūdens krānus, kuriem ir aeratori
- aizgriežam krānu, kamēr tīrām zobus
- aizgriežam krānu, kamēr saziepējam rokas
- biežāk ejam dušā, nevis vannā
- cenšamies dušā neuzturēties ilgi / nelejam vannu pārāk pilnu
- izmantojam atbilstošo ūdens nolaišanas pogu tualetē (ja ir divas)
- uzraugām, lai krāni nepil / lai tualetes poda tvertne netek
- nemazgājam augļus vai dārzeņus tekošā ūdenī
- nemazgājam traukus tekošā ūdenī
- izmantojam trauku mazgājamo mašīnu
- darbinām veļas mazgājamo mašīnu tikai tad, ja tā ir pilna

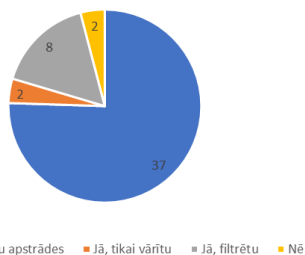
Ja atbildējāt "Jā", lūdzu, precizējiet, kādā veidā? (atzīmē visus atbilstošos)

Vai mājās lietojat krāna ūdeni dzeršanai?

37 - Jā, bez papildu apstrādes 2 - Jā, tikai vārītu 8 - Jā, filtrētu 2 - Nē

Vai mājās lietojat krāna ūdeni dzeršanai?

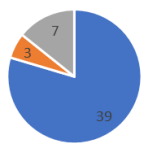
Ja atbildējāt "Nē", kāda veida ūdeni lietojat dzeršanai un kādēļ?

Tirdzniecības vietās nopērkamo rūpnieciski apstrādātu ūdeni.

Vai, izvēloties tīrīšanas un mazgāšanas līdzekļus, pievēršat uzmanību, lai tie būtu videi draudzīgi (ir ekomarķējums, bioloģiski noārdāmi, nekaitē ūdens iemītniekiem u. tml)?

39 - Jā 3 - Nē 7- Dažreiz

Vai, izvēloties tīrīšanas un mazgāšanas līdzekļus, pievēršat uzmanību, lai tie būtu videi draudzīgi (ir ekomarķējums, bioloģiski noārdāmi, nekaitē ūdens iemītniekiem u. tml)?

■ Jā ■ Nē ■ Dažreiz

5. Pētījums

1. Izpētījām apkārtnes upi Gauju un Dzirnezeru. Pētījām un skaidrojām, kāds ir to ekoloģiskais stāvoklis un kas to ietekmē (ūdenstilpes ekoloģisko stāvokli raksturo ūdens krāsa, kopējais aizaugums ar ūdensaugiem). Novērojām, vai apkārtņē ir kādi iespējamie ūdens piesārņojuma avoti, piemēram, atkritumi. Pavasarī organizējām talku, izvietojām informatīvas zīmes un informējām Ādažu novada pašvaldību par atbalstu savāktu atkritumu aizvešanai.

6. Ilgtermiņa salīdzinājums

Kas jānoskaidro?	Gads					
	...	2019	2020	2021	2022	...
Patērētā ūdens apjoms (septembrī) (m ³)				243	237	
Patērētā ūdens apjoms (gadā) (m ³)				2916	2844	

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
<i>Kas pēc novērtējuma datiem jūsu pirmsskolā vislabāk darbojas saistībā ar ūdens izmantošanu?</i>	Darbinieku un izglītojamā ieinteresētība ūdens taupīšanas procesā; Bērnudārzā nav sastopami piloši krāni, kurus nevar aizgriezt un tualetēs nav podu, kuriem sarežģīti noslēgt ūdens tvertni; Nav zināms par ūdens zudumiem no caurulēm un citur ūdens apgādes sistēmā.
<i>Kuros jautājumos nepieciešami uzlabojumi?</i>	Sākt nomainīt ūdenskrāniem termo galvas; Lietus ūdens uzkrāšana un izmantošana visā pirmsskolas teritorijā; Turpināt uzstādīt ūdens taupīšanas rīkus. Nekad neesam apmeklējuši notekūdeņu attīrīšanas iekārtas.
<i>Ko Ekopadome varētu</i>	Atgādņu atjaunošana un izvietošana pie ūdens krāniem;

darīt, lai ieviestu šos uzlabojumus?

*(Šeit jūs pierakstāt idejas **rīcības plānam**, citiem vārdiem, risinājumus nepieciešamajiem uzlabojumiem)*

Turpināt uzsākt ūdens krātuvju - no lietus notekūdeņu tehnēm izvietošanu pirmsskolas teritorijā un iegūto ūdeni izmantot augu laistīšanai.

Apsaimniekotājam rosināt turpināt nomainīt ūdenskrāniem termo galvas.

Pārtika

1. Ievads tēmā

Katru dienu uz pirmsskolu ēdnīcām no tuvākas un tālākas apkārtnes plūst pārtikas produktu kilogrami. Sadarbojoties ar pašvaldību un uzliekot skaidras zaļā iepirkuma prasības, var panākt, ka šī pārtika ir audzēta atbildīgi pret vidi. Pirmsskolā var panākt to, ka arvien mazāk cilvēkiem domātas pārtikas nonāk atkritumos vai tiek izbarota dzīvniekiem. Ir svarīgi arī izglītēt visu pirmsskolu un vecākus par videi nedraudzīgākajiem produktiem (rūpnieciski audzēta gaļa, olas, piens, palmu eļļa), lai mudinātu samazināt to klātbūtni mūsu ēdienā.

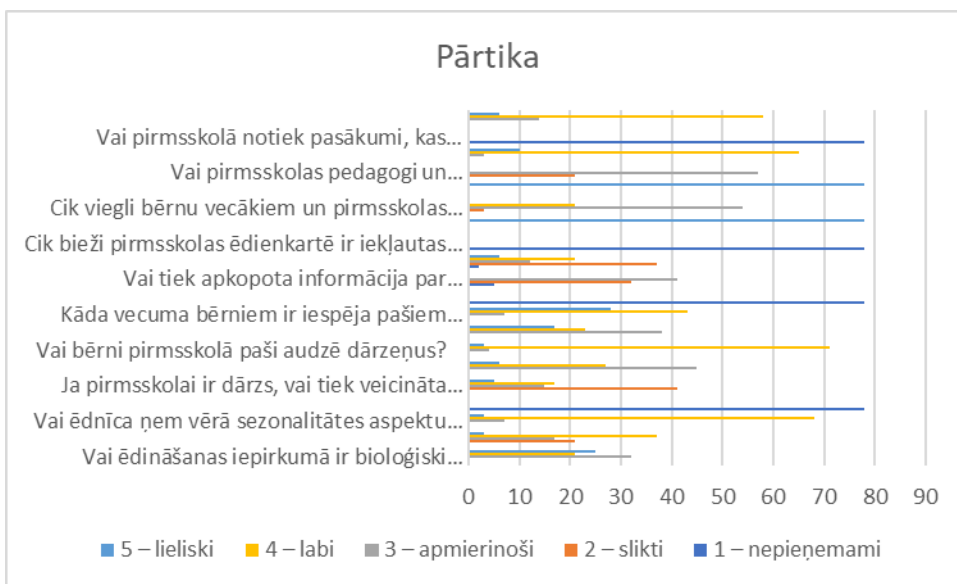
2. Pirmsskolas izvērtējums

Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:

1 – nepieņemami, 2 – slikti, 3 – apmierinoši, 4 – labi, 5 – lieliski (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

		1	2	3	4	5	
Vai ēdināšanas iepirkumā ir bioloģiski sertificēti* produkti? <i>*Produktiem ir bioloģiskās lauksaimniecības ekomarķējums, nevis "Zaļā karotīte" vai citi simboli, kas nav ekomarķējums.</i>	0–20%			32	21	25	Vairāk nekā 80%
Vai Ekopadomei ir iespēja piedalīties pārtikas iepirkuma sagatavošanā?	Nav		21	17	37	3	Vienmēr
Vai ēdnīca ņem vērā sezonālātes aspektu ēdiena gatavošanā?	Nekad			7	68	3	Vienmēr
Vai pirmsskolai ir dārzs, kur audzētos dārzeņus vai garšaugus ēdnīca izmanto ēdiena pagatavošanai?	Nav	78				0	Ir plašs dārzs
Ja pirmsskolai ir dārzs, vai tiek veicināta lauksaimniecības šķirņu bioloģiskā daudzveidība? Piemēram, dārzā audzē dažādu šķirņu ķirbjus, nevis tikai vienas šķirnes, tāpat darot arī ar citiem augiem.	Audzē vienas šķirnes augus		41	15	17	5	Audzē dažādas šķirnes un saglabā sēklas
Vai bērni pirmsskolā paši audzē garšaugus vai tējas?	Nemaz			45	27	6	Vairākās vietās
Vai bērni pirmsskolā paši audzē dārzeņus?	Nemaz			4	71	3	Vairākus veidus
Aptuveni cik liela daļa pirmsskolā sagatavotās pārtikas netiek apēsta?	> 40%			38	23	17	0–10%
Kāda vecuma bērniem ir iespēja pašiem salikt savas porcijas?	Nevienam			7	43	28	Visu vecumu
Vai kādas grupas pāri palikušās ēdiena porcijas ir pieejamas citām grupām?	Nekad	78				0	Vienmēr
Vai tiek apkopota informācija par ēdieniem, kas visbiežāk netiek apēsti?	Nekad	5	32	41		0	Regulāri
Kāda ir sadarbība ar ēdinātājiem izmestā ēdiena daļas samazināšanā?	Nav atsaucības	2	37	12	21	6	Lieliska sadarbība
Vai ir pieejama informācija par ēdnīcā pagatavoto ēdienu sastāvu?	Nav pieejama	78				0	Brīvi pieejama
Cik bieži pirmsskolas ēdienkartē ir iekļautas sabalansētas veģetāras maltītes?	Nekad					78	Vismaz vienu reizi nedēļā ir diena bez gaļas
Kāda ir ēdienu izvēle bērniem, kuri neēd gaļu un zivis?	"Salāti un kartupeļi"		3	54	21	0	Pilnvērtīgi ēdieni

Cik viegli bērnu vecākiem un pirmsskolas pārstāvjiem ir panākt izmaiņas ēdnīcas ēdienkartē?	Grūti					78	Ļoti viegli
Vai pirmsskolā ir pieejami rūpnieciski ražoti našķi, piemēram, saldumi, cepumi, kas satur palmu eļļu?	Viegli pieejami		21	57		0	Nav pieejami
Vai pirmsskolas pedagogi un administrācijas pārstāvji lieto kafiju, cukuru u. tml. produktus ar <u>"Godīgās tirdzniecības"</u> (ang. "Fair trade") marķējumu?	Nekad			3	65	10	Vienmēr
Vai pirmsskolā notiek pasākumi, kas izglīto par pārtikas ietekmi uz vidi?	Nekad	78				0	Tā ir daļa no mācību procesa
Vai pirmsskolā notiek pasākumi, kas popularizē apkārtnes bioloģiskos zemniekus?	Nekad			14	58	6	Vairāki gadā
Vai, apgūstot ēdiena gatavošanu, tiek pievērsta uzmanība videi draudzīgiem ēdieniem, piemēram, no sezonāliem, vietējiem produktiem, bez gaļas u. tml.?	Nekad						Vienmēr

3. Bērnu zināšanu, paradumu un attieksmju izvērtējums

Bērnu zināšanu, paradumu un attieksmju izvērtējumu varat veikt diskusijas veidā, piefiksējot būtiskākās atbildes. Izvērtējumu var veikt vairākos piegājienos, katrā reizē noskaidrojot tikai dažus jautājumus. Darbam ar tēmu papildus varat izveidot "runājošo sienu", ko var papildināt visa gada garumā un izmantot pārraudzībā un izvērtēšanā, kā arī citu informēšanā.

Šajā izvērtējumā ir iekļauti divu veidu jautājumi:

- kvantitatīvie jautājumi** – vienkārši "Jā/Nē" tipa jautājumi, kuriem norādīti atbilžu varianti; bērni atbildi saka skaļi, paceļ roku vai balso; pedagogs saskaita bērnu atbildes;
- kvalitatīvie jautājumi** – notiek diskusija par uzdoto jautājumu, bērni nosauc savas atbildes; pedagogs piefiksē dažādās bērnu atbildes; ja iespējams, novērtē arī kvantitatīvi, cik bieži katra atbilde izskan.

Jautājumus drīkst pielāgot atbilstoši bērnu vecumam un izpratnes līmenim.

Izvērtējumā piedalās Pūču skolas grupa, 16 izglītojamie
<i>Iepazīšanās ar tēmu</i>
Uzdodiet uzvedinošus jautājumus, lai noskaidrotu bērnu esošās zināšanas un priekšstatu par tēmu "Pārtika". Ja nepieciešams, īsi izskaidrojiet neskaidros jautājumus.
Jautājumu piemēri: <ul style="list-style-type: none"> <i>Kas ir pārtika?</i>

- Kur cilvēki var iegūt pārtiku?
- Kas ir nepieciešams, lai izaudzētu pārtiku?
- Vai jūs mājās audzējat savu pārtiku?
- Vai Latvijā aug apelsīni (vai citi eksotiskie augļi)? Kur tie aug? Kā nokļūst veikalos?
- U. tml.

Izpratnes jautājumi

Kvantitatīvs jautājums

Parādiet bērniem bioloģiskās lauksaimniecības un Latvijas ekoprodukta marķējumu:

Kurš ir redzējis šos simbolus?

- 1) ir redzējis %
- 2) nav redzējis %

Pārrunājiet, ko nozīmē šie simboli un kā bioloģiski audzēta pārtika atšķiras no parastās.

Kvalitatīvs jautājums

Kāpēc ir slikti izmest pārtiku atkritumos?

Bērnu minētās atbildes:

- 1)
- 2)
-

Jautājumi par rīcībām

Kvantitatīvs jautājums

Vai tu zini, kā mums jāēd, lai nenodarītu pāri dabai?

- 1) jā %
- 2) nē %

Kvalitatīvs jautājums

Kā mums jāēd, lai nenodarītu pāri dabai?

Bērnu minētās atbildes:

- 1)
- 2)
-

Šī tēma ir sarežģīta, un sākotnējā izvērtējumā bērni visdrīzāk nezinās par rīcībām, kas mums jā dara, lai ar savām pārtikas izvēlēm un ēšanas paradumiem nekaitētu dabai. Tāpēc pamazām iepazīstiniet bērnus ar dažādiem atbildīgās ēšanas principiem un pārtikas ietekmi uz vidi. Procesā noderēs vizuāli materiāli no projekta "Ēdam atbildīgi". Piemēram, šīs infografikas – [Mūsu pārtikas izvēļu ietekmes](#) un [Atbildīga pārtikas patēriņa principi](#), atmiņas spēle bērniem "Ēdam atbildīgi".

Jautājumi par paradumiem

Kvantitatīvs jautājums

Vai tu bērnudārzā parasti apēd visu porciju?

- 1) jā %
- 2) nē %

Kvantitatīvs jautājums

Vai tu mājās mēdz gatavot ēst (kopā ar vecākiem)?

- 1) jā %
- 2) nē %

Kvalitatīvs jautājums

Kādus ēdienus jūs parasti mājās gatavojat?

Bērnu minētās atbildes:

- 1)
- 2)
-

Papildus varat diskutēt, vai minētie ēdieni ir videi un veselībai draudzīgi.

4. Jautājumi vecākiem (49 vecāki)

Aptaujājot vecākus, iesakām izmantot Ekoskolu anketu pārtikas patēriņa paradumu noskaidrošanai mājsaimniecībās. Šeit pievienojiet galvenos secinājumus. Anketa atrodama šeit: ej.uz/partikas_aptaujas. Jums būs nepieciešams:

- 1) *Izvērtējums_mājsaimniecibas.doc* (__.pielikums)
- 2) *Izvērtējums_mājsaimniecibas_9_jaut_tabula.doc*
- 3) *Ģimenes_anketu_apkopošanas_modelis.doc*

5. Pētījums

1. Izmantojiet projekta "Ēdam atbildīgi" anketas, lai kopā ar bērniem izpētītu pirmsskolas ēdnīcas atbilstību atbildīgā pārtikas patēriņa principiem. Anketas piemērotas gan skolām, gan pirmsskolām un ir atrodamas šeit: ej.uz/partikas_aptaujas. Jums būs nepieciešams:
 - a. *Izvērtējuma_ievads.doc*
 - b. *Izvērtējums_ēdnīca_obl.doc*
 - c. papildus var izmantot *Izvērtējums_ēdnīca_izv.doc*
2. Noskaidrojiet, kuru bērnu iecīnīto produktu sastāvā ir palmu eļļa. To var darīt, vācot un izpētot produktu iepakojumus (produktu iepakojumu vākšanā iesaistiet vecākus). Vizualizējiet pētījuma rezultātus un pārrunājiet ar bērniem palmu eļļas negatīvo ietekmi uz vidi. Jums noderēs projekta "Ēdam atbildīgi" materiāls ej.uz/ea-temu-materials (skat. 19. lpp.). Papildus tam varat meklēt videi draudzīgākas palmu eļļu saturošo produktu alternatīvas vai mācīties gatavot našķus paši. Labās prakses piemērs šeit: ej.uz/palmu-piemers.

6. Ilgtermiņa salīdzinājums

Šis jautājums ar ēdinātāju vēl tiek organizēts. Veiksim 2022./2023. mācību gada beigās sadarbībā ar ēdnīcas personālu, nosverot pārpalikumus, uzzināsim, cik tieši daudz pārtikas tiek izmests atkritumos pirmsskolas ēdnīcā vienā dienā.

Kas jānoskaidro	Gads					
	...	2019	2020	2021	2022	...
Izmestās pārtikas daudzums gadā, (kg)						
Izmestās pārtikas daudzums gadā uz vienu bērnu, (kg)						
Izmestās pārtikas daudzums vidēji dienā uz vienu bērnu, (grami)						
Bioloģiski sertificētas pārtikas īpatsvars (no kopējām ēdināšanas izmaksām, %)						

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
--	----------------------

<p><i>Kas pēc novērtējuma datiem jūsu pirmsskolā vislabāk darbojas saistībā ar pārtikas tēmu?</i></p>	
<p><i>Kur saistībā ar pārtiku nepieciešami uzlabojumi?</i></p>	
<p><i>Ko Ekopadome varētu darīt, lai ieviestu šos uzlabojumus?</i></p> <p><i>(Šeit jūs pierakstāt idejas rīcības plānam, citiem vārdiem, risinājumus nepieciešamajiem uzlabojumiem)</i></p>	

Vide un veselība

1. Ievads tēmā

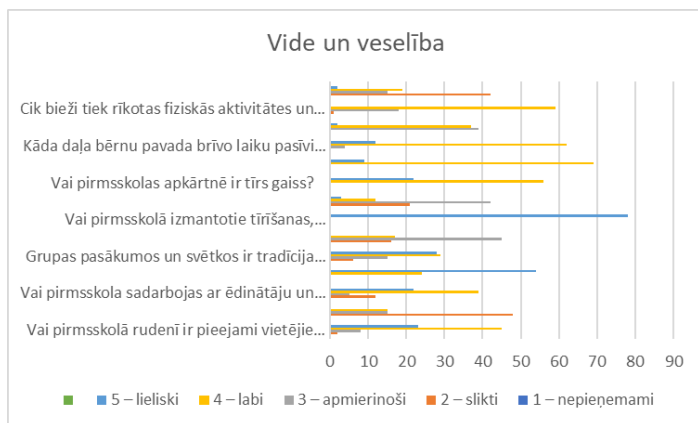
Laikā, kad patērniecības kultūra vilina bērnus izvēlēties videi un veselībai kaitīgus ieradumus, vides izglītības mērķis ir piedāvāt alternatīvas – aizraujošas bezmaksas, veselīgas un radošas aktivitātes, kas palīdz iepazīt dabu un ilgtspējīgu dzīvesveidu. Ekoskolai jādod iespēja apgūt nepieciešamās prasmes, lai varētu dzīvot labklājīgi, nepiesārņojot un neapdraudot vidi, kas šo labklājību nodrošina.

2. Pirmsskolas izvērtējums

Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:

1 – nepieņemami, 2 – slikti, 3 – apmierinoši, 4 – labi, 5 – lieliski (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

		1	2	3	4	5	
Vai pirmsskolā rudenī ir pieejami vietējie augļi no bērnu vai darbinieku mājām? (Neattiecas uz skolas augļu programmu)	Nav pieejami		2	8	45	23	Visās grupās
Cik bieži pusdienās pasniedz saldinātus dzērienus?	Katru dienu		48	15	15	0	Nekad
Vai pirmsskola sadarbojas ar ēdinātāju un iesaka uzlabojumus ēdienkartei?	Neiesaka		12	5	39	22	Iesaka un veiksmīgi sadarbojas
Vai pirmsskolā notiek ēst gatavošanas meistarklases, kur var iemācīties gatavot videi un veselībai draudzīgus našķus?	Nenotiek nekad				24	54	Notiek vairākām vecuma grupām
Grupās pasākumos un svētkos ir tradīcija nest līdzi tikai videi un veselībai draudzīgas uzkodas	Nevienā grupā		6	15	29	28	Visās grupās
Cik bieži balvās un Ziemassvētku dāvanās rūpnieciski ražoti saldumi, kas satur palmu eļļu, daudz cukura, tiek aizvietoti ar veselīgām uzkodām?	Dāvanās vienmēr ir tikai saldumi		16	45	17	0	Saldumi dāvanās ir reti
Vai pirmsskolā izmantotie tīrīšanas, dezinfekcijas līdzekļi ir videi un veselībai draudzīgi (sertificēti, ir <u>ekomarkējums</u>)?	Tādu nav					78	Visi līdzekļi ir ekosertificēti
Vai pirmsskolā remontam tiek izmantoti videi draudzīgi būvmateriāli un krāsas, kā arī videi draudzīgas mēbeles (sertificētas, ir <u>ekomarkējums</u>)?	Tam nepievērš uzmanību		21	42	12	3	Pārsvārā ir ekosertificēti
Vai pirmsskolas apkārtnē ir tīrs gaiss?	Konstatēts liels piesārņojums				56	22	Gaiss ir tīrs
Vai pirmsskolā un pirmsskolas apkārtnē ir liels troksnis?	Troksnis ir liels				69	9	Troksnis ir mazs
Kāda daļa bērnu pavada brīvo laiku pasīvi (piemēram, sēžot)?	Vairāk nekā puse			4	62	12	Mazāk nekā 10%
Vai pirmsskolā tiek veicināta aktīva izkustēšanās brīvajos brīžos?	Netiek veicināta			39	37	2	Tiek veicināta regulāri
Cik bieži tiek rīkotas fiziskās aktivitātes un sacensības brīvā dabā?	Reti, tikai sporta nodarbībās	1		18	59	0	Bieži notiek pasākumi ar uzdevumiem ārā
Vai pirmsskolā tiek rīkotas apzinātības, relaksācijas vai tml. aktivitātes garīgajai veselībai?	Netiek rīkotas		42	15	19	2	Notiek bieži dažādām vecuma grupām

3. Bērnu zināšanu, paradumu un attieksmju izvērtējums

Bērnu zināšanu, paradumu un attieksmju izvērtējums tika veikts diskusijas veidā, piefiksējot būtiskākās atbildes. Izvērtējumu veicām vairākos piegājenos, katrā reizē noskaidrojot tikai dažus jautājumus.

Darbam ar tēmu papildus izveidojām pārvietojamu “runājošo sienu”, ko varēs papildināt visa gada garumā un izmantot pārraudzībā un izvērtēšanā, kā arī citu informēšanā.

Šajā izvērtējumā ir iekļauti divu veidu jautājumi:

- kvantitatīvie jautājumi** – vienkārši “Jā/Nē” tipa jautājumi, kuriem norādīti atbilžu varianti; bērni atbildi saka skaļi, paceļ roku vai balso; pedagogs saskaita bērnu atbildes;
- kvalitatīvie jautājumi** – notiek diskusija par uzdoto jautājumu, bērni nosauc savas atbildes; pedagogs piefiksē dažādās bērnu atbildes; ja iespējams, novērtē arī kvantitatīvi, cik bieži katra atbilde izskan.

Jautājumus drīkst pielāgot atbilstoši bērnu vecumam un izpratnes līmenim.

Izvērtējumā piedalās Pūču skolas grupa, 16 izglītojamie (grupas nosaukums, bērnu skaits)
<i>lepazīšanās ar tēmu</i>
Uzdodiet uzvedinošus jautājumus, lai noskaidrotu bērnu esošās zināšanas un priekšstatu par tēmu “Vide un veselība”. Ja nepieciešams, īsi izskaidrojiet neskaidros jautājumus.
Jautājumu piemēri: <ul style="list-style-type: none"> • <i>Kāpēc ir svarīgi būt veseliem?</i> • <i>Kas palīdz mums būt veseliem?</i> • <i>Kas palīdz dabai būt veselai?</i> • <i>U. tml.</i>
<i>Izpratnes jautājumi</i>
Kvantitatīvs jautājums Parādiet bērniem dažas ekomarķējuma zīmes (varat izmatot nākamajā jautājumā dotās). <i>Vai esat redzējuši šīs zīmes?</i> 1) <i>jā</i> % 2) <i>nē</i> %
Papildus varat diskutēt, kur bērni ir redzējuši šīs zīmes. Tad vienkāršotā veidā paskaidrojiet bērniem, kas ir “ekomarķējums”. Varat bērniem parādīt arī īstus produktu iepakojumus, uz kuriem ir šīs zīmes. Jums var noderēt informācija šeit: ekomarkejums.lv .
Kvantitatīvs jautājums <i>Kuras no šīm zīmēm ir ekomarķējumi?</i>

a)

b)

c)

d)

e)

f)

g)

h)

Cik bērnu pareizi atpazīst katru zīmi (ka tā ir vai nav ekomarkējums)?

- a) atbild pareizi %
- b) atbild pareizi %
- c) atbild pareizi %
- d) atbild pareizi %
- e) atbild pareizi %
- f) atbild pareizi %
- g) atbild pareizi %
- h) atbild pareizi %

Atbildes būs vieglāk noskaidrot un apkopot, rādot bērniem pa vienam simbolam un jautājot "Kā jums šķiet, vai šis ir ekomarkējums?". Tad var piefiksēt, cik bērni pareizi atpazīst katru simbolu.

Kvalitatīvs jautājums

Kāpēc ir svarīgi rūpēties ne tikai par savu, bet arī dabas veselību?

Bērnu minētās atbildes:

- 1)
- 2)
-

Jautājumi par rīcībām

Kvalitatīvs jautājums

Kā mēs varam rūpēties gan par savu, gan dabas veselību reizē?*

Bērnu minētās atbildes:

- 1)
- 2)
-

*Jautājumu var pārfrāzēt tā, lai bērniem vieglāk saprast. Galvenā doma – nosaukt rīcības, kas ir gan videi, gan veselībai draudzīgas, piemēram, braukšana ar velosipēdu, iešana kājām.

Jautājumi par paradumiem

Kvantitatīvs jautājums

Vai tu bieži ēd konfektes, cepumus, čipsus vai citus veikalā nopirkus našķus?

- 1) jā %
- 2) nē %

Papildus var diskutēt par videi un veselībai draudzīgākiem našķiem, pievienoto cukuru, sāli un palmu eļļu.

Kvantitatīvs jautājums

Vai jūs ģimenē daudz braucat ar automašīnu?

- 1) jā %

2) *nē* %

Papildus var diskutēt par videi un veselībai draudzīgākiem transporta veidiem.

Kvalitatīvs jautājums

Ko jums vislabāk patīk darīt brīvajā laikā (kad neesat bērnodārzā)?

Bērnu minētās atbildes:

1)

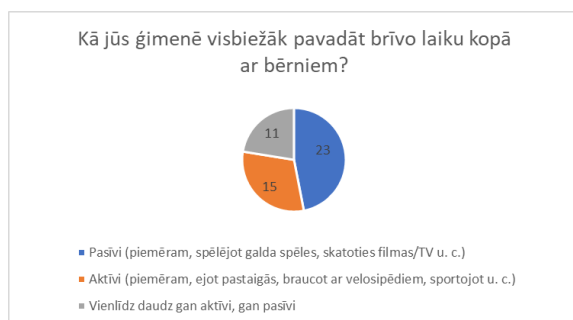
2)

.....

4. Jautājumi vecākiem (49 vecāki)

Kā jūs ģimenē visbiežāk pavadāt brīvo laiku kopā ar bērniem?

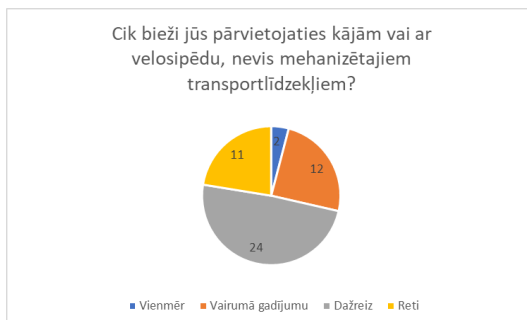
- a) *Pasīvi (piemēram, spēlējot galda spēles, skatoties filmas/TV u. c.)* - 23
- b) *Aktīvi (piemēram, ejot pastaigās, braucot ar velosipēdiem, sportojot u. c.)* - 15
- c) *Vienlīdz daudz gan aktīvi, gan pasīvi* - 11

Pārvietošanās kājām vai ar velosipēdu ir ne tikai veselībai, bet arī videi draudzīga.

Cik bieži jūs pārvietojaties kājām vai ar velosipēdu, nevis mehanizētajiem transportlīdzekļiem?

- a) *Vienmēr* - 2
- b) *Vairumā gadījumu* - 12
- c) *Dažreiz* - 24
- d) *Reti* - 11

Rūpnieciski ražota pārtika ir viens no galvenajiem liekā svara un vides problēmu cēloņiem.

Vai ikdienā pievēršat uzmanību tam, lai uzturs ģimenē būtu videi un veselībai draudzīgs?

- a) *Nepievēršam lielu uzmanību* - 4
- b) *Sekoju, lai būtu veselīgs (vairāk augļu un dārzeņu, mazāk cukura u. tml.)* - 23
- c) *Sekoju, lai būtu videi draudzīgs (vairāk sezonālu un vietējo, bioloģiski sertificētu produktu, mazāk rūpnieciski ražotas gaļas, palmu eļļu saturošu produktu u. tml.)* - 9
- d) *Ir svarīgi, lai būtu gan veselīgs, gan videi draudzīgs* - 13

Vai ikdienā pievēršat uzmanību tam, lai uzturs ģimenē būtu videi un veselībai draudzīgs?

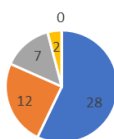
- Nepievēršam lielu uzmanību
- Sekoju, lai būtu veselīgs (vairāk augļu un dārzeņu, mazāk cukura u. tml.)
- Sekoju, lai būtu videi draudzīgs (vairāk sezonālu un vietējo, bioloģiski sertificētu produktu, mazāk rūpnieciski ražotas gaļas, palmu eļļu saturošu produktu u. tml.)
- Ir svarīgi, lai būtu gan veselīgs, gan videi draudzīgs

Atpūta dabā palīdz uzlabot ne tikai fizisko, bet arī garīgo veselību, kā arī veicina interesi par dabas vērtībām.

Cik bieži jūsu ģimene dodas pārgājienos, apmeklē dabas parkus vai takas vai vienkārši atpūšas dabā?

- a) Ļoti bieži un visos gadalaikos - 28
- b) Bieži, bet pārsvarā siltajā laikā - 12
- c) Dažreiz - 7
- d) Reti - 2
- e) Nekad - 0

Cik bieži jūsu ģimene dodas pārgājienos, apmeklē dabas parkus vai takas vai vienkārši atpūšas dabā?

- Ļoti bieži un visos gadalaikos
- Bieži, bet pārsvarā siltajā laikā
- Dažreiz
- Reti
- Nekad

Ekomarķējums ir simbols uz ekoloģiski sertificēta produkta iepakojuma, kas garantē, ka tas ir ražots no dabai draudzīgiem izejmateriāliem un ar videi nekaitīgām ražošanas metodēm. Produkti ar ekomarķējumu nedrīkst saturēt videi un veselībai kaitīgas izejvielas. Atzīmējiet visus simbolus, kuri ir ekomarķējums!

5. Pētījums

1. 2022./2023. mācību gada laikā novērosim ķērpjus un izpētīsimgaisa piesārņojuma līmeni pirmsskolas tuvumā. Apkoposim informāciju par šāda piesārņojuma ietekmi uz veselību un pārrunājiem iespējas piesārņojumu pirmsskolas apkārtnē mazināt, piemēram, stādot kokus, dzīvzogu, iespēju robežās mudinot pašvaldību mazināt satiksmes intensitāti, popularizējot videi draudzīgu pārvietošanos, mudinot vecākus automašīnas atstāt tālāk no iestādes u. tml.
2. Izveidojām apkopojumu par aktīvās atpūtas vietām - dabas takām, velomaršrutiem u. tml. Pētījumā iesaistījām arī vecākus, lai noskaidrotu ģimeņu iecienītākās atpūtas vietas.

6. Ilgtermiņa salīdzinājums.

Kas jānoskaidro	Gads					
	...	2019	2020	2021	2022	...
Bērni, kuri brīvo laiku labprātāk pavada aktīvi, (%)						
Vecāko grupu bērni, kuri zina, kas ir ekomarķējums (prot saviem vārdiem paskaidrot), (%)						
Vecāko grupu bērni, kuri atpazīst ekomarķējuma simbolus, (%)						

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
<i>Kas pēc novērtējuma datiem jūsu pirmsskolā vislabāk darbojas saistībā ar vides un veselības tēmu?</i>	Pirmsskolā tiek veicināta aktīva izkustēšanās ikdienā pastaigu laikā, regulāri notiek sportiskas aktivitātes visai bērnudārza saimei, t.sk. darbiniekiem pusdienlaikos ir piedāvāta vingrošana; Mūsu apkārtnē ir mežs, tīrs gaiss un ļoti zems trokšņa līmenis. Telpu uzkopšanai pārsvarā izmantojam videi draudzīgus (uz ūdeņraža bāzes) dezinfekcijas un tīrīšanas līdzekļus.
<i>Kuros jautājumos nepieciešami uzlabojumi?</i>	Aktīva brīvā laika paradumu maiņa darbiniekiem un rosināt ikdienā arī mājās izmantot videi draudzīgus tīrīšanas līdzekļus.
<i>Ko Ekopadome varētu darīt, lai ieviestu šos uzlabojumus?</i> <i>(Šeit jūs pierakstāt idejas rīcības plānam, citiem vārdiem, risinājumus nepieciešamajiem uzlabojumiem)</i>	Iepazīstināt darbiniekus un izglītojamo ģimenes ar videi un veselībai draudzīgiem tīrīšanas līdzekļiem un rosināt tos izmantot arī mājās.

Pirmsskolas vide un apkārtnē

1. Ievads tēmā

Viens no labākajiem veidiem, kā uzlabot bērnu labsajūtu pirmsskolā, ir pēc iespējas biežāk iziet ārpus telpām un izmantot pirmsskolas apkārtni un tuvumā esošās dabas vērtības mācību nodarbībās, pasākumos un atpūtā. Pirmsskolas var mācīties no dabas, kur katra brīvā niša tiek aizpildīta ar dzīvību – tāpat arī pirmsskolas teritorijas daļas pēc iespējas vairāk jāpiepilda ar izglītojošiem, dabas un atpūtas elementiem.

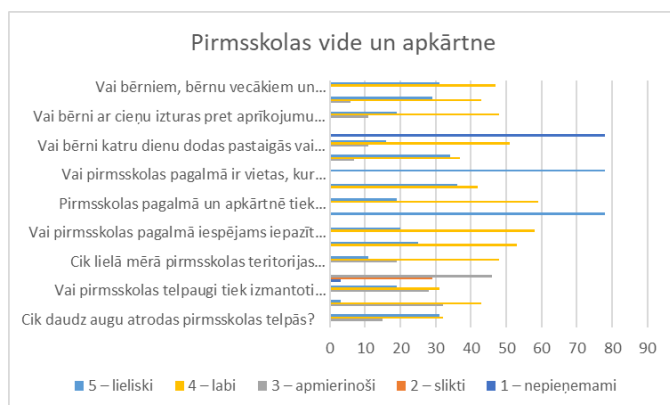
2. Pirmsskolas izvērtējums

Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:

1 – nepieņemami, 2 – slikti, 3 – apmierinoši, 4 – labi, 5 – lieliski (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

		1	2	3	4	5	
Cik daudz augu atrodas pirmsskolas telpās?	Augu nav			15	32	31	Augi ir katrā telpā
Vai bērni nodara pāri telpaugiem (tos aplaužot, bojājot)?	Daudziem augiem ir bojājumi			32	43	3	Augiem bojājumu nav
Vai pirmsskolas telpaugi tiek izmantoti mācību nodarbībās?	Nekad			28	31	19	Bieži
Kādu daļu no pirmsskolas pagalma aizņem zālājs, koki, krūmi u. c. augi?	0–20%, pārsvarā ir asfalts, bruģis	3	29	46		0	Vairāk nekā 80 %
Cik lielā mērā pirmsskolas teritorijas sakopšanai tiek lietots videi draudzīgs aprīkojums (tāds, kas nepatērē fosilo degvielu)?	Nemaz			19	48	11	Tikai šāds
Vai pirmsskolā tiek audzēti augi (garšaugi, dārzeņi, ziedaugi u. c.), ko izmantot mācībās un pasākumos?	Netiek audzēti				53	25	Daudz augu, bieži izmanto
Vai pirmsskolas pagalmā iespējams iepazīt un uzzināt vairāk par apkārtnē sastopamiem augiem un dzīvniekiem, ir ierīkotas vietas, kur pētīt dabu?	Nav nekādas informācijas				58	20	Daudz zīmīšu, stendu, informatīvu materiālu, aktivitāšu centriņi
Pirmsskolas pagalmā un apkārtnē ir daudz iespēju vadīt mācību nodarbības	Tas nav iespējams					78	Jebkurā mācību jomā
Pirmsskolas pagalmā un apkārtnē tiek vadītas mācību nodarbības	Reti				59	19	Bieži, katrai grupai ir vairākas nodarbības katrā mācību jomā
Pirmsskola organizē zaļos pārgājienus, kuru laikā tiek izziņātas dabas vērtības pirmsskolas tuvākajā un tālākajā apkārtnē	Neorganizē				42	36	Vairākas reizes gadā katrai grupai
Vai pirmsskolas pagalmā ir vietas, kur apsēsties un atpūsties?	Nav					78	Pietiekami daudz
Vai pirmsskolas pagalmā ir vietas, kur aktīvi pavadīt laiku (piemēram, rotaļlaukumi, kur kāpelēt, balansēt, šūpoties, spēlēt bumbu u. tml.)?	Nav			7	37	34	Daudz vietu ar dažādu aprīkojumu

Vai bērni katru dienu dodas pastaigās vai rotaļāties ārā, arī tad, ja laiks ir nedaudz slapjš vai auksts?	Dodas tikai siltā un sausā laikā			11	51	16	Dodas katru dienu neatkarīgi no laika apstākļiem
Vai pirmsskolas teritorijā ir skulptūras, sienu gleznojumi vai citi mākslas darbi, tostarp saistībā ar kādu vides, dabas tēmu?	Nav	78				0	Vairāki
Vai bērni ar cieņu izturas pret aprīkojumu pirmsskolas pagalmā?	Bieži bojā			11	48	19	Nav problēmu
Vai kopumā pirmsskolas apkārtnē veicina bērniem un pedagogiem vēlmi pavadīt laiku ārā?	Nemaz neveicina			6	43	29	Ir daudz veicinošu elementu
Vai bērniem, bērnu vecākiem un pedagogiem ir iespēja izteikt ieteikumus par to, ko viņi vēlētos redzēt pirmsskolas pagalmā?	Nav iespējas, netiek uzklausi				47	31	Ir vairākas iespējas gan bērniem, gan pieaugušajiem

3. Bērnu zināšanu, paradumu un attieksmju izvērtējums

Bērnu zināšanu, paradumu un attieksmju izvērtējumu varat veikt diskusijas veidā, piefiksējot būtiskākās atbildes. Izvērtējumu var veikt vairākos piegājienos, katrā reizē noskaidrojot tikai dažus jautājumus.

Darbam ar tēmu papildus varat izveidot "runājošo sienu", ko var papildināt visa gada garumā un izmantot pārraudzībā un izvērtēšanā, kā arī citu informēšanā.

Šajā izvērtējumā ir iekļauti divu veidu jautājumi:

- kvantitatīvie jautājumi** – vienkārši "Jā/Nē" tipa jautājumi, kuriem norādīti atbilžu varianti; bērni atbildi saka skaļi, paceļ roku vai balso; pedagogs saskaita bērnu atbildes;
- kvalitatīvie jautājumi** – notiek diskusija par uzdoto jautājumu, bērni nosauc savas atbildes; pedagogs piefiksē dažādās bērnu atbildes; ja iespējams, novērtē arī kvantitatīvi, cik bieži katra atbilde izskan.

Jautājumus drīkst pielāgot atbilstoši bērnu vecumam un izpratnes līmenim.

Izvērtējumā piedalās Pūču skolas grupa, 16 izglītojamie
Iepazīšanās ar tēmu
Uzdodiet uzvedinošus jautājumus, lai noskaidrotu bērnu esošās zināšanas un priekšstatu par tēmu "Pirmsskolas vide un apkārtnē". Ja nepieciešams, Tsi izskaidrojiet neskaidros jautājumus.
Jautājumu piemēri: <ul style="list-style-type: none"> • Ko nozīmē vārds "vide"? • Kāda ir veselīga vide? • Vai jums patīk būt ārā, bērnudārza pagalmā? • Ko mūsu bērnudārza pagalmā var ieraudzīt? • U. tml.

Izpratnes jautājumi

Kvantitatīvs jautājums

Vai ir svarīgi, ka bērnudārza telpās un ārpus tām ir daudz augu?

- 1) jā %
2) nē %

Kvalitatīvs jautājums

*Kāpēc ir svarīgi, ka bērnudārza telpās un ārpus tām ir daudz augu?**Bērnu minētās atbildes:*

- 1)
2)
.....

Kvantitatīvs jautājums

Kuram no jums patīk spēlēties ārā?

- 1) patīk %
2) nepatīk %

Kvalitatīvs jautājums

*Kāpēc ir svarīgi spēlēties arī ārā, nevis tikai telpās?**Bērnu minētās atbildes:*

- 1)
2)
.....

Jautājumi par rīcībām

Kvalitatīvs jautājums

*Ko vajadzētu uzlabot, lai būtu interesantāk pavadīt laiku ārā, bērnudārza apkārtnē?**Bērnu minētās atbildes:*

- 1)
2)
.....

Jautājumi par paradumiem

Kvantitatīvs jautājums

Kuram no jums patīk būt ārā un pētīt dabu (augus, kukaiņus, putnus)?

- 1) patīk %
2) nepatīk %

Kvalitatīvs jautājums

*Ko tev vislabāk patīk darīt mūsu bērnudārza pagalmā (rotaļu laukumā)?**Bērnu minētās atbildes:*

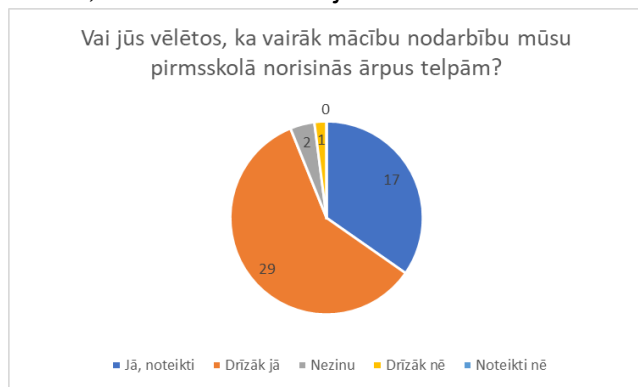
- 1)
2)
.....

4. Jautājumi vecākiem (49 vecāki)*Kādi, jūsuprāt, varētu būt ieguvumi no mācībām ārpus telpām?*

Bērns attīstās vienotībā ar dabu, tās pārmaiņām visos četros gadalaikos, izjūt to, sasmaržo un saprot, cik likumsakarīgas ir izmaiņas dabā, sajūt atbildību par dabas vides uzturēšanu kārtībā un nepeiciešamību to papildināt ar augiem, gan ārtelpās, gan iekštelpās.

Vai jūs vēlētos, ka vairāk mācību nodarbību mūsu pirmsskolā norisinās ārpus telpām?

17 - Jā, noteikti 29 - Drīzāk jā 2 - Nezinu 1 - Drīzāk nē 0 - Noteikti nē

Vai, jūsuprāt, mūsu pirmsskolas apkārtnē veicina bērniem vēlmi pavadīt laiku ārā?

- Jā, noteikti - 28
- Jā, bet nepieciešami nelieli uzlabojumi - 15
- Nē, nepieciešami lieli uzlabojumi - 0
- Nezinu - 6

Kas, jūsuprāt, nepieciešams mūsu pirmsskolas apkārtnē, lai bērniem būtu interesanti vairāk mācību nodarbību un brīvo laiku pavadīt ārā? (iespējams atzīmēt vairākas atbildes)

- Vairāk koku, apstādījumu, zālāju
- Vairāk dabisku teritoriju, kur vērot dabu (piem., atsevišķs laukums, kur ir nepļauts zāliens)
- Informatīvi stendi, kas ļauj uzzināt par apkārtnes augiem un dzīvniekiem
- Vieta, kur bērniem audzēt dārzeņus vai citus augus
- Vairāk soliņu atpūtai
- Vietas, kur vadīt mācību nodarbības ārā
- Aktivitāšu laukumi, kur droši kāpelēt, lēkāt, šūpoties
- Vietas, kur spēlēt bumbu
- Smilšu kastes
- Skulptūras, sienu gleznojumi vai citi mākslas darbi

Kas, jūsuprāt, nepieciešams mūsu pirmsskolas apkārtnē, lai bērniem būtu interesanti vairāk mācību nodarbību un brīvo laiku pavadīt ārā?
(iespējams atzīmēt vairākas atbildes)

5. Pētījums

1. Izpētiet dabas vērtības tuvējā apkārtnē un izstrādājat “zaļo pārgājienu” maršrutus. Izstaigājiet maršrutus, ja iespējams – veidojiet kartes un dabas objektu aprakstus. Ieteicams ar pētījuma rezultātiem iepazīstināt vietējo pašvaldību, vecākus, citus interesentus, lai popularizētu izstrādāto maršrutu plašākā sabiedrībā.
2. Izveidojiet pirmsskolas pagalmā vietu, kur bērniem pašiem audzēt garšaugus, ziedus vai dārzeņus. Pētiet augu augšanas procesu, to kopšanu, auga daļas. Salīdziniet, kā atšķiras vienas sugas dažādu šķirņu augi.

6. Ilgtermiņa salīdzinājums.

Kas jānoskaidro	Gads					
	...	2019	2020	2021	2022	...
Ārā vadītās mācību nodarbības 1. semestrī (skaits)						
Ārā vadītās mācību nodarbības 2. semestrī (skaits)						

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
<i>Kas pēc novērtējuma datiem jūsu pirmsskolā vislabāk darbojas saistībā ar pirmsskolas apkārtni un tās izmantošanu?</i>	
<i>Kuros jautājumos pirmsskolas vidē un apkārtnē nepieciešami uzlabojumi?</i>	

<p>Ko Ekopadome varētu darīt, lai ieviestu šos uzlabojumus?</p> <p>(Šeit jūs pierakstāt idejas rīcības plānam, citiem vārdiem, risinājumus nepieciešamajiem uzlabojumiem)</p>	

Mežs

1. Ievads tēmā

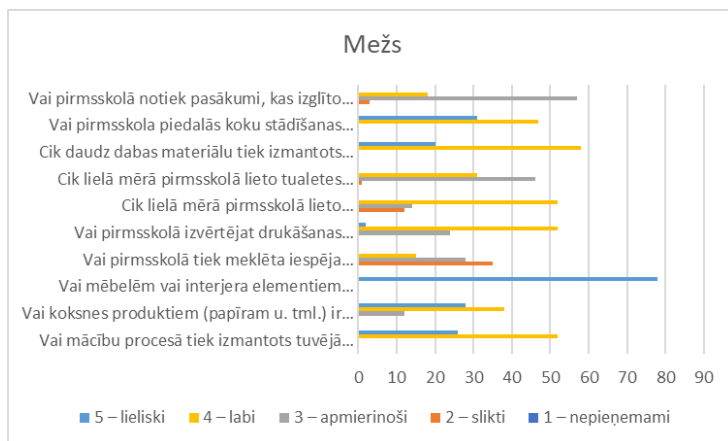
Nedrīkst aizmirst, ka aptuveni pusi Latvijas teritorijas klāj meži un tiem ir būtiska loma dabā, cilvēku dzīvē un valsts ekonomikā. Tādēļ pirmsskolas uzdevums ir veidot izpratni par meža lomu dabā un cilvēku dzīvē, kā arī mudināt rīkoties atbildīgi, saudzējot dabas vērtības, daudzveidību un meža resursus.

2. Pirmsskolas izvērtējums

Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:

1 – nepieņemami, 2 – slikti, 3 – apmierinoši, 4 – labi, 5 – lieliski (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

		1	2	3	4	5	
Vai mācību procesā tiek izmantots tuvējā apkārtnē esošs mežs?	Netiek				52	26	Bieži, visu gadu
Vai koksnes produktiem (papīram u. tml.) ir <u>FSC</u> sertifikāts?	Nekur			12	38	28	Visur
Vai mēbelēm vai interjera elementiem pirmsskolā ir izmantota tropisko lietusmežu koksne?	Tam nepievērš uzmanību					78	Nav izmantota
Vai pirmsskolā tiek meklēta iespēja izmantot lietotus kokmateriālus (piemēram, atrodot jaunu pielietojumu vecajiem vai atjaunojot vecus koka izstrādājumus tā vietā, lai pirktu jaunus)?	Nekad		35	28	15	0	Katru reizi
Vai pirmsskolā izvērtējat drukāšanas nepieciešamību?	Reti			24	52	2	Vienmēr
Cik lielā mērā pirmsskolā lieto rakstāmpapīru, kas ražots no otrreiz pārstrādātām šķiedrām?	Nemaz		12	14	52	0	Lieto tikai šādu
Cik lielā mērā pirmsskolā lieto tualetes papīru, salvetes vai papīra dvieļus, kas ražoti no otrreiz pārstrādātām šķiedrām?	Nemaz		1	46	31	0	Lieto tikai šādu
Cik daudz dabas materiālu tiek izmantots mācību procesā vai gatavojot dekorus telpām?	Gandrīz nemaz				58	20	Izmanto bieži un daudzveidīgi
Vai pirmsskola piedalās koku stādīšanas aktivitātēs?	Nepiedalās				47	31	Vismaz reizi gadā
Vai pirmsskolā notiek pasākumi, kas izglīto par pārmērīgu mežu izciršanu un tās radīto ietekmi uz vidi (piemēram, lietusmežu izciršanu palmu eļļas plantācijām vai ganībām, kailciršu ietekmi uz bioloģisko daudzveidību)?	Nekad		3	57	18	0	Tā ir daļa no mācību procesa

3. Bērnu zināšanu, paradumu un attieksmju izvērtējums

Bērnu zināšanu, paradumu un attieksmju izvērtējumam tika veiktas diskusijas veidā, piefiksējot būtiskākās atbildes. Izvērtējumu veicām vairākos piegājienos, katrā reizē noskaidrojot tikai dažus jautājumus.

Darbam ar tēmu papildus tika izveidota pārvietojama "runājošā siena", ko varēs papildināt visa gada garumā un izmantot pārraudzībā un izvērtēšanā, kā arī citu informēšanā.

Šajā izvērtējumā ir iekļauti divu veidu jautājumi:

- kvantitatīvie jautājumi** – vienkārši "Jā/Nē" tipa jautājumi, kuriem norādīti atbilžu varianti; bērni atbildi saka skaļi, paceļ roku vai balso; pedagogs saskaita bērnu atbildes;
- kvalitatīvie jautājumi** – notiek diskusija par uzdoto jautājumu, bērni nosauc savas atbildes; pedagogs piefiksē dažādās bērnu atbildes; ja iespējams, novērtē arī kvantitatīvi, cik bieži katra atbilde izskan.

Jautājumus drīkst pielāgot atbilstoši bērnu vecumam un izpratnes līmenim.

Izvērtējumā piedalās Pūču skolas grupa, 16 izglītojamie
Iepazīšanās ar tēmu
Uzdodiet uzvedinošus jautājumus, lai noskaidrotu bērnu esošās zināšanas un priekšstatu par tēmu "Mežs". Ja nepieciešams, īsi izskaidrojiet neskaidros jautājumus.
Jautājumu piemēri: <ul style="list-style-type: none"> • Kas ir mežs? • Vai Latvijā ir daudz mežu? • Vai mežs ir mājas? Kas aug mežā? Kas dzīvo mežā? • U. tml.
Izpratnes jautājumi
Kvantitatīvs jautājums Kurš no jums zina, kādēļ ir slikti izmest atkritumus mežā? 1) zina % 2) nezina %
Kvalitatīvs jautājums Kādēļ ir slikti izmest atkritumus mežā? Bērnu minētās atbildes: 1) 2)
Kvalitatīvs jautājums Kādas labas lietas cilvēki var iegūt no meža? Bērnu minētās atbildes: 1)

2)
.....

Jautājumi par rīcībām

Kvalitatīvs jautājums

Ko mēs varam darīt, lai aizsargātu mežus, palīdzētu meža dzīvniekiem un augiem?

Bērnu minētās atbildes:

1)

2)

.....

Jautājumi par paradumiem

Kvantitatīvs jautājums

Vai jūs kopā ar ģimeni esat bijuši mežā?

1) jā %

2) nē %

Kvalitatīvs jautājums

Ko jūs darījāt mežā?

Bērnu minētās atbildes:

1)

2)

.....

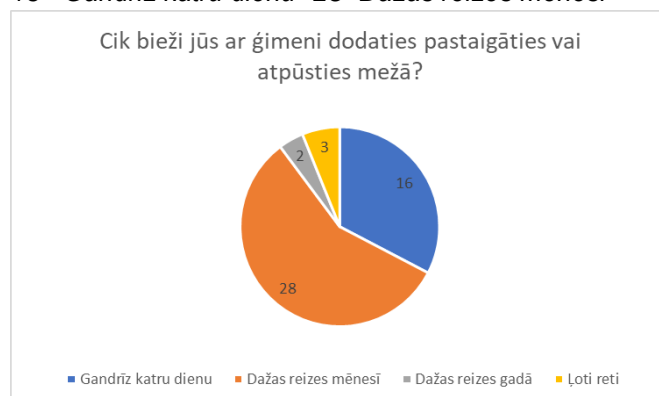
Šeit var bērniem piedāvāt arī atbilžu variantus ar aktivitātēm, ko var darīt mežā, piemēram, pastaigāties, uzzināt kaut ko jaunu (apmeklēt dabas takas), lasīt sēnes vai ogas, stādīt kokus, vērot putnus u. tml. Atbildes bērni var arī uzzīmēt.

4. Jautājumi vecākiem (49 vecāki)

Cik bieži jūs ar ģimeni dodaties pastaigāties vai atpūsties mežā?

16 - Gandrīz katru dienu 28- Dažas reizes mēnesī

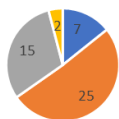
2- Dažas reizes gadā 3- Ļoti reti

Kā jūs parasti rīkojaties, ja ieraugāt mežā atkritumus?

- Ziņoju, izmantojot lietotni "Vides SOS" - 7
- Ziņoju meža īpašniekam vai pašvaldībai - 25
- Salasu atkritumus un izmetu tam paredzētā vietā - 15
- Nedaru neko - 2

Kā jūs parasti rīkojaties, ja ieraugāt meža atkritumus?

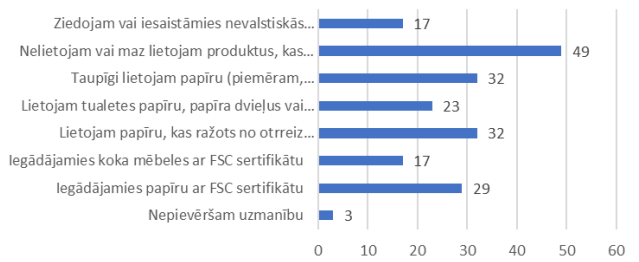

- Ziņoju, izmantojot lietotni "Vides SOS"
- Ziņoju meža īpašniekam vai pašvaldībai
- Salasu atkritumus un izmetu tam paredzētā vietā
- Nedaru neko

Vai mājās pievēršat uzmanību tam, lai atbildīgi lietotu meža resursus? (iespējams atzīmēt vairākas atbildes)

- Nepievēršam uzmanību
- legādājamies papīru ar FSC sertifikātu
- legādājamies koka mēbeles ar FSC sertifikātu
- Lietojam papīru, kas ražots no otrreiz pārstrādātām šķiedrām
- Lietojam tualetes papīru, papīra dvieļus vai salvetes, kas ražoti no otrreiz pārstrādātām šķiedrām
- Taupīgi lietojam papīru (piemēram, izmantojam abas puses, lieki nedrukājam)
- Nelietojam vai maz lietojam produktus, kas veicina lietus mežu izciršanu (piemēram, produktus, kas satur palmu eļļu)
- Ziedojam vai iesaistāmies nevalstiskās organizācijās, kas rūpējas par meža aizsardzību

Vai mājās pievēršat uzmanību tam, lai atbildīgi lietotu meža resursus? (iespējams atzīmēt vairākas atbildes)

5. Pētījums

1. Izpētījām tuvējo mežu. Kādi koki un citi augi tajā aug? Uzzinājām kādus kukaiņus, putnus un citus dzīvniekus var ieraudzīt vai saklausīt? Papildus tam varat izpētījām, vai mežam piemīt bioloģiski vērtīgām mežaudzēm raksturīgi elementi, piemēram, veci koki ar lielu apkārtmēru, krituši koki, dobumi kokos u. c. Izziņas procesā jums lieti noderēja piedāvātie materiāli: ej.uz/bio-mezaudzēs un ej.uz/meza-daudzveid.
2. Pētījām, cik daudz papīra ikdienā tiek lietots pirmsskolā. Kādiem mērķiem visbiežāk lieto papīru? Kādās situācijās var samazināt papīra patēriņu vai lietot papīru atkārtoti? Plašākam pētījumam apskatījām ne tikai kopēšanai, drukāšanai un rakstīšanai paredzēto papīru, bet arī citus papīra veidus un izstrādājumus. Pētījumam noderēja aktivitāte "Kā es lietoju papīru?"

6. Ilgtermiņa salīdzinājums.

	Gads

Kas jānoskaidro	...	2019	2020	2021	2022	...
Papīra* patēriņš oktobrī, (kg)						
Papīra* patēriņš gadā, (kg)						

* šeit domāts – kopēšanai, drukāšanai un rakstīšanai paredzētais papīrs

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
<i>Kas pēc novērtējuma datiem jūsu pirmsskolā vislabāk darbojas saistībā ar meža tēmu?</i>	Pirmsskolas pagalmā ir dažādu sugu koki; Pārsvārā lietojam rakstāmpapīru no pārstrādātām izejvielām vai ar attiecīgu ekomarķējumu.
<i>Kuros jautājumos meža tēmā nepieciešami uzlabojumi?</i>	Nepieciešama vēl divu āra kašu izveide, lai vēl vairāk RN noritētu dabas klasēs mežā; 2021./2022. m.g. izstrādātā Meža kodeksa pilnveide – noteikumi meža viesiem; Dabas taku norāžu pilnveide + uzstādīšana; Kukaiņu viesnīcas atjaunošana un jaunas izveide; Papīra resursu samazināšana ikdienā; Papildināt izmantojamo dabas materiālu klāstu mācību procesā un bērnu brīvās rotaļdarbībās; Koku sugu vairošana Pirmsskolas teritorijā – augļu dārza papildināšana; Telpaugu pavairošana pirmspirmsskolā; Atgādnes – IZVĒRTĒ PIRMS PRINTĒ, KOPĒJOT IZMANTO ABAS PAPĪRA PUSES;
<i>Ko Ekopadome varētu darīt, lai ieviestu šos uzlabojumus?</i> <i>(Šeit jūs pierakstāt idejas ricības plānam, citiem vārdiem, risinājumus nepieciešamajiem uzlabojumiem)</i>	Izvēlēties Ekoskolas gada tēmu “Pirmsskolas vide un apkārtnē, Mežs”; Projekta ietvaros “Sabiedrība ar dvēseli” izveidot vēl divas āra klases tuvējā mežā. Uzstādītās siltumnīcas/oranžērijas “4 Gadalaiki” izmantošanas iespēju apzināšana un metodiskas vadlīniju izstrāde. Pirmsskolas teritorijā; Izzināt izglītojamo ieteikumus par to, ko viņi vēl vēlētos redzēt Pirmsskolas pagalmā; Apzināt vecākus, kas ir gatavi iesaistīties jaunu projektu realizēšanā; Apzināt Pirmsskolas teritorijā labvēlīgāko vidi, jaunas kukaiņu viesnīcas izveidei; Aicināt mazās ekopadomes radīt atgādnes, kas ļautu taupīt papīru ikdienā.

Bioloģiskā daudzveidība

1. Ievads tēmā

Bieži pirmsskolas apkārtnē var atrast dažādas dzīvotnes un ekosistēmas, kas var kalpot par labu pamatu cilvēku un dabas attiecību izzināšanai. Iepazīstināšana ar dabu var radīt bērniem tālāku interesi par dabas vērtībām un personisku vēlmi palīdzēt aizsargāt dabu no neapdomīgas rīcības.

2. Pirmsskolas izvērtējums

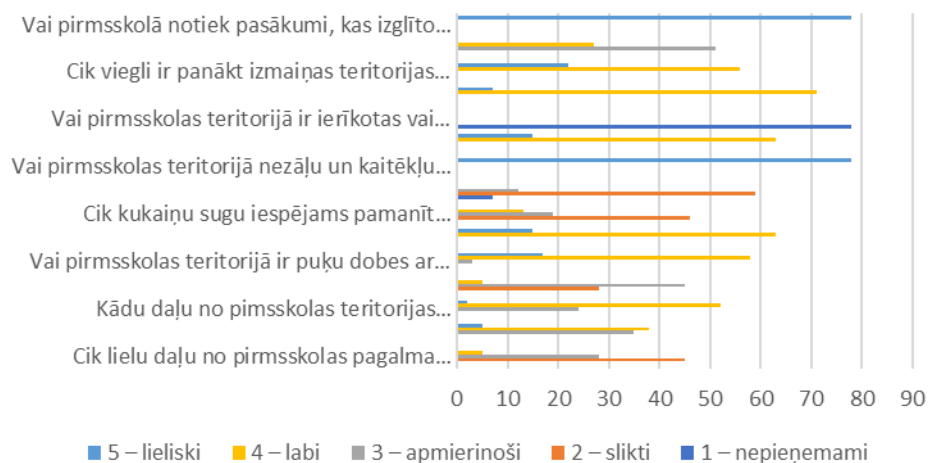
Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:

1 – nepieņemami, 2 – slikti, 3 – apmierinoši, 4 – labi, 5 – lieliski (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

		1	2	3	4	5	
Cik lielu daļu no pirmsskolas pagalma aizņem zālāji?	0–20% no teritorijas		45	28	5	0	Vairāk nekā 80%
Cik liela ir augu daudzveidība pirmsskolas zālājā?	Maza, viscaur dažas sugas			35	38	5	Liela, daudz dažādu augu
Kādu daļu no pirmsskolas teritorijas perimetra veido koki vai dzīvžogs?	0–10%			24	52	2	Vairāk nekā 40%
Cik daudz koku ir pirmsskolas pagalmā?	Koku nav		28	45	5	0	Daudz koku, dažādas sugas
Vai pirmsskolas teritorijā ir puķu dobes ar vietējiem augiem, ziedoši koki vai krūmi, kas piesaista kukaiņus?	Nav			3	58	17	Daudzās vietās un dažādi augi
Vai pirmsskolas teritorijā ir izveidotas īpašas dzīvotnes kukaiņiem – kukaiņu viesnīca, zaru kaudze, reti pļauts zālājs?	Nav				63	15	Vairākas dažāda veida dzīvotnes
Cik kukaiņu sugu iespējams pamanīt pirmsskolas apkārtnē 5 minūšu pastaigas laikā (septembra sākumā)?	Kukaiņu nav		46	19	13	0	Vairāk nekā 10 sugas
Vai pirmsskolas teritorijā ir zonas, kur zālājs tiek pļauts tikai vienreiz gadā (līdzīgi pļavām)?	Nav	7	59	12		0	20% no zālāja
Vai pirmsskolas teritorijā nezāļu un kaitēkļu apkarošanai lieto herbicīdus un pesticīdus?	Bieži					78	Nekad
Vai pirmsskolas teritorijā ir ierīkoti elementi putnu piesaistīšanai, piemēram, putnu būriši, barotavas, dzirdinātavas?	Nav				63	15	Vairākās vietās un dažādi
Vai pirmsskolas teritorijā ir ierīkotas vai dabiski sastopamas mītņu citiem dzīvniekiem, piemēram, ežiem, vāverēm, abiniekiem?	Nav	78				0	Ir vairākas
Vai bērni ar cieņu izturas pret dabas vērtībām pirmsskolas apkārtnē?	Bieži bojā, piesārņo				71	7	Nav problēmu
Cik viegli ir panākt izmaiņas teritorijas apsaimniekošanā, lai pirmsskolas apkārtnē būtu lielāka bioloģiskā daudzveidība?	Grūti				56	22	Ļoti viegli
Vai pirmsskola sadarbojas ar citām organizācijām (dodas ekskursijās, piedalās konkursos, aicina lektoros u. tml.), lai izglītotu bērnus par dabas vērtībām?	Nesadarbojas			51	27	0	Vairākas reizes gadā
Vai pirmsskolā notiek pasākumi, kas izglīto par bioloģisko daudzveidību (piemēram, kas	Nekad					78	Tā ir daļa no mācību

tā ir un kāpēc svarīga, kas un kāpēc samazina to, kādas ir dabas vērtības Latvijā, pasaulē un kā iesaistīties daudzveidības saglabāšanā)?							procesa
---	--	--	--	--	--	--	---------

Bioloģiskā daudzveidība

3. Bērnu zināšanu, paradumu un attieksmju izvērtējums

Bērnu zināšanu, paradumu un attieksmju izvērtējumu varat veikt diskusijas veidā, piefiksējot būtiskākās atbildes. Izvērtējumu var veikt vairākos piegājienos, katrā reizē noskaidrojot tikai dažus jautājumus.

Darbam ar tēmu papildus varat izveidot "runājošo sienu", ko var papildināt visa gada garumā un izmantot pārraudzībā un izvērtēšanā, kā arī citu informēšanā.

Šajā izvērtējumā ir iekļauti divu veidu jautājumi:

- a) **kvantitatīvie jautājumi** – vienkārši "Jā/Nē" tipa jautājumi, kuriem norādīti atbilžu varianti; bērni atbildi saka skaļi, paceļ roku vai balso; pedagogs saskaita bērnu atbildes;
- b) **kvalitatīvie jautājumi** – notiek diskusija par uzdoto jautājumu, bērni nosauc savas atbildes; pedagogs piefiksē dažādās bērnu atbildes; ja iespējams, novērtē arī kvantitatīvi, cik bieži katra atbilde izskan.

Jautājumus drīkst pielāgot atbilstoši bērnu vecumam un izpratnes līmenim.

Izvērtējumā piedalās Pūču skolas grupa, 16 izglītojamie
Iepazīšanās ar tēmu
Uzdodiet uzvedinošus jautājumus, lai noskaidrotu bērnu esošās zināšanas un priekšstatu par tēmu "Bioloģiskā daudzveidība". Ja nepieciešams, tsi izskaidrojiet neskaidros jautājumus.
Jautājumu piemēri: <ul style="list-style-type: none">• <i>Kāpēc pasaulē ir vajadzīgi dažādi augi?</i>• <i>Kādēļ ir vajadzīgi dažādi dzīvnieki?</i>• <i>Kāpēc dabai jābūt dažādai un ir vajadzīgi gan meži, gan pļavas, ezeri u. tml.?</i>• <i>Ko labu dara kukaiņi, piemēram, bites?</i>• <i>U. tml.</i>
Izpratnes jautājumi
Kvantitatīvs jautājums <i>Vai jūs esat dzirdējuši vārdus "bioloģiskā daudzveidība"?</i> 1) <i>jā</i> % 2) <i>nē</i> %
Šeit varat lietot arī terminu "dabas daudzveidība".
Kvalitatīvs jautājums <i>Ko nozīmē "bioloģiskā daudzveidība"?</i> <i>Bērnu minētās atbildes:</i> 1) 2)
Arī šeit varat lietot terminu "dabas daudzveidība". Palīdziet bērniem labāk izprast, ko tas nozīmē. Jums noderēs <u>Ekoskolu metodiskais materiāls par bioloģisko daudzveidību</u> (skat. 9. lpp.).
Svarīgi! Piefiksējiet arī kvantitatīvi, kāda daļa bērnu atbild pareizi. Dati nepieciešami "Ilgtermiņa salīdzinājumam". Tiek ieskaitītas visas atbildes, kas "iet" pareizajā virzienā, piemēram, ka bērns pasaka, ka tas nozīmē, ka ir daudz augu, dzīvnieku, sēņu un vietu/māju, kur viņi dzīvo u. tml.
Kvalitatīvs jautājums <i>Kāpēc ir svarīgi, lai tuvākajā apkārtnē būtu liela augu un kukaiņu daudzveidība?</i> <i>Bērnu minētās atbildes:</i> 1) 2)
Palīdziet bērniem labāk izprast, kāpēc bioloģiska daudzveidība ir svarīga ne tikai dabai, bet arī

cilvēkiem. Jums noderēs Ekoskolu metodiskais materiāls par bioloģisko daudzveidību (skat. 9. lpp.).

Svarīgi! Piefiksējiet arī kvantitatīvi, kāda daļa bērnu nosauc vismaz vienu pareizu atbildi. Dati nepieciešami "Ilgtermiņa salīdzinājumam".

Jautājumi par rīcībām

Kvalitatīvs jautājums

Kādas cilvēku rīcības var kaitēt dabai (augiem un dzīvniekiem)?

Bērnu minētās atbildes:

- 1)
- 2)
-

Kvalitatīvs jautājums

Kā cilvēki var palīdzēt dabai un veicināt tās daudzveidību?

Bērnu minētās atbildes:

- 1)
- 2)
-

Svarīgi! Piefiksējiet arī kvantitatīvi, kāda daļa bērnu nosauc vismaz vienu pareizu atbildi. Dati nepieciešami "Ilgtermiņa salīdzinājumam".

Jautājumi par paradumiem

Kvantitatīvs jautājums

Vai tev liekas interesanti pētīt augus?

- 1) *jā* %
- 2) *nē* %

Papildus varat veikt aktivitāti, kurā bērniem jāatpazīst dažādi augi. Piemērs šeit:

<https://lielasaugumedibas.wordpress.com/pii/>

Kvantitatīvs jautājums

Vai tev patīk vērot kukaiņus?

- 1) *jā* %
- 2) *nē* %

Papildus varat veikt aktivitāti, kurā bērniem jāatpazīst dažādi kukaiņi. Piemērs šeit:

<https://lielasaugumedibas.wordpress.com/pii/>

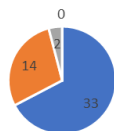
4. Jautājumi vecākiem (49 vecāki)

Šajā aptaujā pirmie divi jautājumi ir no Eurobarometra pētījuma "Eiropiešu attieksme pret biodaudzveidību", 2019.

Vai esat dzirdējis(-usi) terminu "bioloģiskā daudzveidība"?

- Esmu dzirdējis(-usi) un zinu, ko tas nozīmē - 33
- Esmu dzirdējis(-usi), bet nezinu, ko tas nozīmē - 14
- Neesmu dzirdējis(-usi) - 2
- Neesmu drošs(-a) - 0

Vai esat dzirdējis(-usi) terminu "bioloģiskā daudzveidība"?

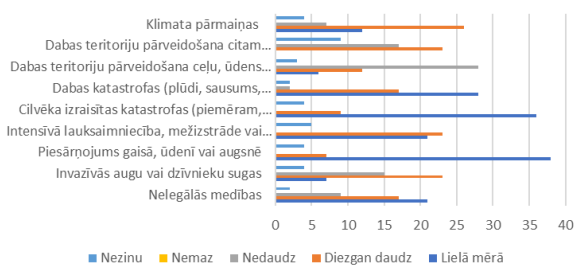
- Esmu dzirdējis(-usi) un zinu, ko tas nozīmē
- Esmu dzirdējis(-usi), bet nezinu, ko tas nozīmē
- Neesmu dzirdējis(-usi)
- Neesmu drošs(-a)

Cik lielā mērā, jūsu prāt, minētie faktori apdraud bioloģisko daudzveidību?

Režģa tipa jautājums – katram faktoram jāatzīmē viens no 5 atbilžu variantiem.

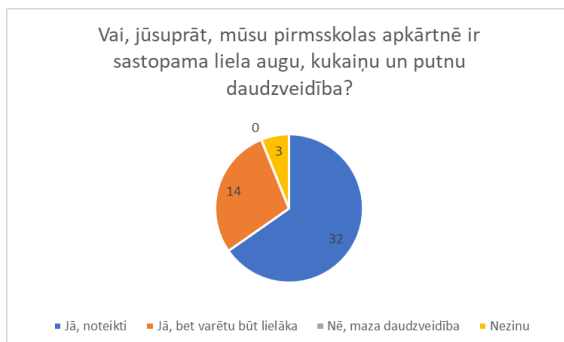
	Lielā mērā	Diezgan daudz	Nedaudz	Nemaz	Nezinu
Nelegālās medības	21	17	9	0	2
Invazīvās augu vai dzīvnieku sugas	7	23	15	0	4
Piesārņojums gaisā, ūdenī vai augsnē	38	7			4
Intensīvā lauksaimniecība, mežizstrāde vai zvejniecība	21	23			5
Cilvēka izraisītas katastrofas (piemēram, naftas noplūdes)	36	9			4
Dabas katastrofas (plūdi, sausums, ugunsgrēki, vētras u. c.)	28	17	2		2
Dabas teritoriju pārveidošana ceļu, ūdens vai energoinfrastruktūras izbūvei	6	12	28		3
Dabas teritoriju pārveidošana citam pielietojumam (piemēram, purvu un citu mitru vietu nosusināšana lauksaimniecības vai apbūves vajadzībām)		23	17		9
Klimata pārmaiņas	12	26	7		4

Cik lielā mērā, jūsu prāt, minētie faktori ietekmē bioloģisko daudzveidību?

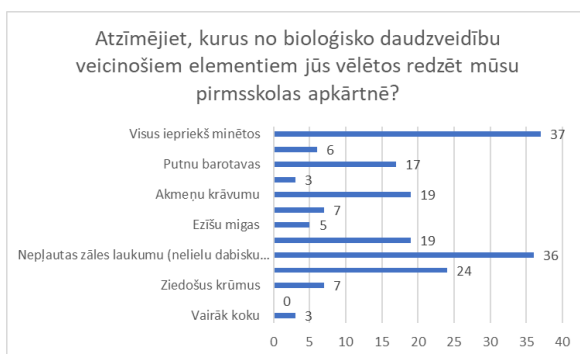
Vai, jūsuprāt, mūsu pirmsskolas apkārtnē ir sastopama liela augu, kukaiņu un putnu daudzveidība?

- Jā, noteikti - 32
- Jā, bet varētu būt lielāka - 14
- Nē, maza daudzveidība - 0
- Nezinu – 3

Atzīmējiet, kurus no bioloģisko daudzveidību veicinošiem elementiem jūs vēlētos redzēt mūsu pirmsskolas apkārtnē? (iespējamās vairākas atbildes)

- Vairāk koku - 3
- Dzīvžogus - 0
- Ziedošus krūmus - 7
- Puķudobes ar vietējo sugu augiem - 24
- Nepļautas zāles laukumu (nelielu dabisku pļavu) - 36
- Kukaiņu viesnīcu - 19
- Ezīšu mīgas - 5
- Baļķīšu krāvumu - 7
- Akmeņu krāvumu - 19
- Putnu būrus - 3
- Putnu barotavas - 17
- Dzirdinātavu putniem - 6
- Visus iepriekš minēto – 37

5. Pētījums

Izmantojot materiālus no sadaļas **Lielās augu medības**, uzsākām dzīvotņu kartēšanu savā Pirmsskolas pagalmā un tuvējā mežā, lai noskaidrotu bērnu zināšnas par augiem, kukaiņiem un putniem. Lielāku uzmanību šajā mācību gadā pievērsīsim augu valstībai un pavasarī uzsākām Lielo Augu meklēšanu. Dokumentēsim: Ko tad esam atraduši? Ar ko šie augi atšķiras viens no otra? Kādas ir auga daļas? Kāds ir šī auga nosaukums? Meklēsim atbildes uz šiem jautājumiem un pierakstīsim pierakstu grāmatā.

6. Ilgtermiņa salīdzinājums

Pamatojums "Bioloģiskās daudzveidības" izpratnes aptauja 5 - 6 gadu vecumā (36 izglītojamie)

Kas jānoskaidro	Gads					
	...	2019	2020	2021	2022	...
Bērni, kuri zina, kas ir dabas (bioloģiskā) daudzveidība (%)				48		
Bērni, kuri var nosaukt 1 pamatotu iemeslu, kāpēc ir svarīgi, lai būtu liela augu un dzīvnieku daudzveidība (%)				24		
Bērni, kuri var nosaukt 1 veidu, kā mēs varam palīdzēt dabai un veicināt tās daudzveidību (%)				76		

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
<i>Kas pēc novērtējuma datiem jūsu pirmsskolā vislabāk darbojas saistībā ar bioloģiskās daudzveidības tēmu?</i>	“Bioloģiskā daudzveidība” ir šī mācību gada viena no EkoPirmsskolas tēmām. Notiek daudzveidīgas aktivitātes, lai pilnveidotu audzēkņu zināšanas par šo tēmu. Iestādes teritorijā tika pieejami mellenāji, brūklenāji un meža zemenes.
<i>Kuros jautājumos nepieciešami uzlabojumi?</i>	Pilnveidot pedagogu izglītību par bioloģiskās daudzveidības nozīmi. Sniegt bērniem priekšstatus un izpratni par bioloģiskās daudzveidības jēdzieniem Veikt “Bioloģiskās daudzveidības” izpratnes aptaujas; Jāmeklē iespējas, kā apkārtnes dabas daudzveidību izmantot mācību procesā; Iestādes teritorijā jāizveido augļu koku un ogulāju dobe.
<i>Ko Ekopadome varētu darīt, lai ieviestu šos uzlabojumus?</i> <i>(Šeit jūs pierakstāt idejas rīcības plānam, citiem vārdiem, risinājumus nepieciešamajiem uzlabojumiem)</i>	Izvietot informāciju par apkārtnē sastopamajiem dabas objektiem. Ierosināt izveidot augļu koku un ogulāju dobi; Sagatavot informatīvu diskusiju par bioloģisko daudzveidību pedagogiem, izglītojot un motivējot organizēt nodarbības bērniem par šo tēmu.

Klimata pārmaiņas

1. Ievads tēmā

Mūsdienās gandrīz jebkura rīcība rada papildus CO₂ – braucot ar autobusu, sadedzinām degvielu, ieslēdzot grupiņā gaismu, tiek sadedzināta gāze Rīgas TEC, bet, ēdot pusdienas, veicinām lauksaimniecības mēslojuma ražošanu, kam arī izmanto fosilos resursus. Nevaram visās jomās uzreiz ieviest tīrākas tehnoloģijas, bet mēs vienmēr varam samazināt tās rīcības, kas piesārņojumu rada lieki – varam radīt mazāk atkritumu, ēst mazāk dzīvnieku produktus un vairāk augu produktu, vairāk braukt ar velosipēdu un iet kājām, taupīt elektrību un ziemā – siltumu.

2. Pirmsskolas izvērtējums

Klimata ietekmju situāciju raksturo skolas izvērtējuma dati enerģijas, transporta un pārtikas tēmās.

3. Bērnu zināšanu, paradumu un attieksmju izvērtējums

Bērnu zināšanu, paradumu un attieksmju izvērtējumu varat veikt diskusijas veidā, piefiksējot būtiskākās atbildes. Izvērtējumu var veikt vairākos piegājienos, katrā reizē noskaidrojot tikai dažus jautājumus.

Darbam ar tēmu papildus varat izveidot “runājošo sienu”, ko var papildināt visa gada garumā un izmantot pārraudzībā un izvērtēšanā, kā arī citu informēšanā.

Šajā izvērtējumā ir iekļauti divu veidu jautājumi:

- c) **kvantitatīvie jautājumi** – vienkārši “Jā/Nē” tipa jautājumi, kuriem norādīti atbilžu varianti; bērni atbildi saka skaļi, paceļ roku vai balso; pedagogs saskaita bērnu atbildes;
- d) **kvalitatīvie jautājumi** – notiek diskusija par uzdoto jautājumu, bērni nosauc savas atbildes; pedagogs piefiksē dažādās bērnu atbildes; ja iespējams, novērtē arī kvantitatīvi, cik bieži katra atbilde izskan.

Jautājumus drīkst pielāgot atbilstoši bērnu vecumam un izpratnes līmenim.

Izvērtējumā piedalās Pūču skolas grupa, 16 izglītojamie
<i>Iepazīšanās ar tēmu</i>
<p>Pirmsskolā bērns sāk pētīt Zemes atmosfēru, novērojot laikapstākļus visos gadalaikos, nosaucot novērotās dabas parādības un saistot tās ar noteiktu gadalaiku. Klimats ir daudz sarežģītāka sistēma nekā laikapstākļi. Tas ir noteiktai vietai vai teritorijai raksturīgs ilggadējs laikapstākļu režīms.</p> <p>Piemēram, pavasarī, kad viss zied, mēs paļaujamies, ka vairs neuznāks salnas jeb liels aukstums. Ja liels aukstums ir ziemā, nav problēmu – tam tur ir īstā vieta. Bet, ja pēkšņais aukstums – salna – uzņāk laikā, kad tuvojas pavasaris, paliek siltāks un sāk ziedēt dažādi augi, tad aukstumā ziedi aiziet bojā. Bet kas tur slikts? Jāatceras, ka no ziediem rodas augļi. Ja nosalst ābeles ziedi, nebūs ābolu. Ja nosalst ķiršu ziedi, nebūs ķiršu. Ja nosalst zemeņu ziedi, nebūs zemeņu utt.</p> <p>Pirmsskolā bērniem var palīdzēt saprast, ka gadalaiki vairs nav tādi, kādus mūsu vecāki, vecvecāki ir piedzīvojuši, tie ir daudz mainīgāki un nepastāvīgi. Iemesls tam ir tāds, ka mūsu planēta Zeme ir “saslimusi” un diemžēl cilvēki to ir veicinājuši. Taču ir daudz rīcību, ko mēs varam darīt, lai palīdzētu planētai izveseļoties. Klimata pārmaiņas ir skumja tēma, tāpēc svarīgi to noslēgt pozitīvi, jo mēs varam būt “supervaroņi” un glābt mūsu kopīgās mājas – planētu Zeme.</p> <p>Ievadā uzdodiet uzvedinošus jautājumus, lai noskaidrotu bērnu esošās zināšanas un priekšstatu par tēmu “Klimata pārmaiņas”. Ja nepieciešams, īsi izskaidrojiet neskaidros jautājumus.</p> <p>Jautājumu piemēri:</p> <ul style="list-style-type: none">• <i>Kādus gadalaikus tu zini? Kas katram gadalaikam raksturīgs? Vai visi ir vienādi?</i>• <i>Kādi ir laikapstākļi vai notikumi dabā katrā gadalaikā? Vai katru gadu tie ir vienādi? Vai tiem vajadzētu būt vienādiem? Kāpēc?</i>• <i>Vai ir labi, ja daudz līst lietus, ilgi ir karsts vai auksts, ir stiprs vējš? Kāpēc tas ir labi vai slikti tev, dzīvniekiem vai augiem?</i>• <i>U. tml.</i>

Kad ir uzdoti pirmie jautājumi, lai bērniem palīdzētu izprast šo sarežģīto tēmu un iespējamās rīcības, var parādīt Kamishibai teātri "Terra ir slima". Pēc tam varat apspriest, kā klimata pārmaiņas ietekmēs Latviju un ko jūs pirmsskolā un mājās jau darāt un varat darīt turpmāk. Materiāli šīm aktivitātēm ir pieejami [šeit](#) un [šeit](#). Vēl var noderēt raksts ["20 jautājumi un atbildes bērniem par klimata pārmaiņām"](#), kas palīdz vienkāršiem vārdiem izskaidrot bērnam šo sarežģīto tēmu.

Izpratnes jautājumi

Kvantitatīvs jautājums

Vai jūs esat dzirdējuši vārdus "klimata pārmaiņas"?

- 1) jā %
- 2) nē %

Kvalitatīvs jautājums

Kas ir klimata pārmaiņas?

Bērnu minētās atbildes:

- 1)
- 2)
-

Ja nepieciešams, īsi paskaidrojiet šo terminu, izmantojot iepriekš pieminētos materiālus.

Kvantitatīvs jautājums

Vai jūs zināt, kādēļ rodas klimata pārmaiņas?

- 1) jā %
- 2) nē %

Šeit papildus var diskutēt par klimata pārmaiņu cēloņiem jeb rīcībām, kas veicina klimata pārmaiņas. Jums noderēs [Ekoskolu metodiskais materiāls pirmsskolām](#), nodaļa "Klimata pārmaiņas".

Jautājumi par rīcībām

Kvalitatīvs jautājums

Ko mēs varam darīt, lai mazinātu klimata pārmaiņas un palīdzētu mūsu planētai Zeme izvēstoties?

Bērnu minētās atbildes:

- 1)
- 2)
-

Jautājumi par paradumiem

Kvantitatīvs jautājums

Vai mēs bērnuudzā kaut ko darām, lai mazinātu klimata pārmaiņas?

- 1) jā %
- 2) nē %

Kvalitatīvs jautājums

Ko mēs darām, lai mazinātu klimata pārmaiņas?

Bērnu minētās atbildes:

- 1)
- 2)
-

Atbildes uz šo jautājumu var noskaidrot, vizualizējot iepriekšējo jautājumu "Ko mēs varam darīt, lai mazinātu klimata pārmaiņas?", piemēram, izveidojot plakātu vai uz "runājošās sienas". Tad bērni var atzīmēt, kuras no rīcībām viņi veic.

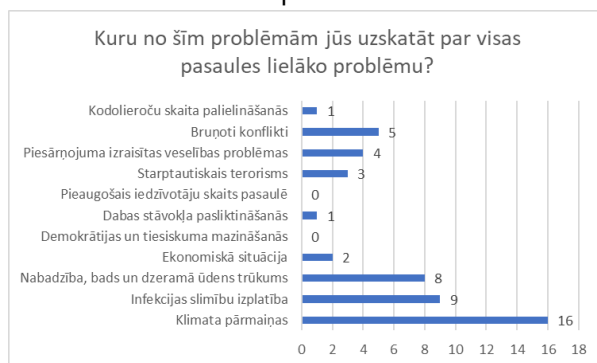
Diskusiju par šo jautājumu var papildināt ar labās prakses piemēriem no ģimenēm vai vietējās kopienas, piemēram, parādīt, kā Latvijā tiek iegūta enerģija no atjaunīgiem resursiem (vēja, saules, ūdens u. tml.).

4. Jautājumi vecākiem

Svarīgi – Klimata pārmaiņu tēmā jautājumi ir ņemti no Eiropas Komisijas pētījuma par iedzīvotāju atbalstu klimata pasākumiem, tādēļ lūgums tos neizmainīt, lai tie būtu salīdzināmi ar Latvijas datiem! Taču drīkstat aptauju papildināt ar saviem jautājumiem.

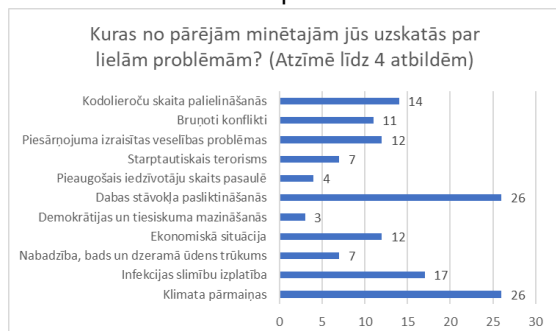
Kuru no šīm problēmām jūs uzskatāt par visas pasaules lielāko problēmu? (Atzīmē 1)

- Klimata pārmaiņas 16
- Infekcijas slimību izplatība 9
- Nabadzība, bads un dzeramā ūdens trūkums 8
- Ekonomiskā situācija 2
- Demokrātijas un tiesiskuma mazināšanās 0
- Dabas stāvokļa pasliktināšanās 1
- Pieaugošais iedzīvotāju skaits pasaulē 0
- Starptautiskais terorisms 3
- Piesārņojuma izraisītas veselības problēmas 4
- Bruņoti konflikti 5
- Kodolieroču skaita palielināšanās 1

Kuras no pārējām minētajām jūs uzskatās par lielām problēmām? (Atzīmē līdz 4 atbildēm)

- Klimata pārmaiņas 26
- Infekcijas slimību izplatība 17
- Nabadzība, bads un dzeramā ūdens trūkums 7
- Ekonomiskā situācija 12
- Demokrātijas un tiesiskuma mazināšanās 3
- Dabas stāvokļa pasliktināšanās 26
- Pieaugošais iedzīvotāju skaits pasaulē 4
- Starptautiskais terorisms 7
- Piesārņojuma izraisītas veselības problēmas 12
- Bruņoti konflikti 11
- Kodolieroču skaita palielināšanās 14

Vērtējot skalā no 1 līdz 10, jūsuprāt, cik nopietna problēma šobrīd ir klimata pārmaiņas?

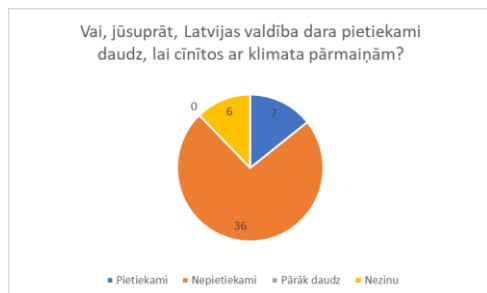
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

(1-Nepavisam nav nopietna)

(10-Ārkārtīgi nopietna)

Vai, jūsuprāt, Latvijas valdība dara pietiekami daudz, lai cīnītos ar klimata pārmaiņām?

- Pietiekami 7
- Nepietiekami 36
- Pārāk daudz 0
- Nezinu 6

Vai jūs personīgi pēdējo sešu mēnešu laikā esat veicis(-kusi) kādu rīcību, lai mazinātu klimata pārmaiņas?

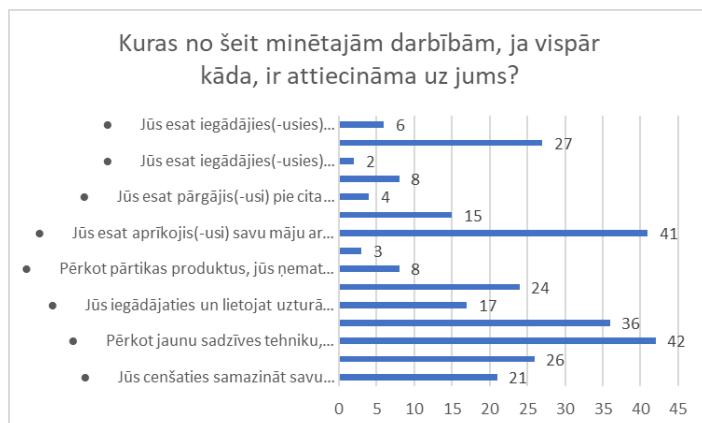
- Jā 24
- Nē 11
- Nezinu 14

Kuras no šeit minētajām darbībām, ja vispār kāda, ir attiecināma uz jums?

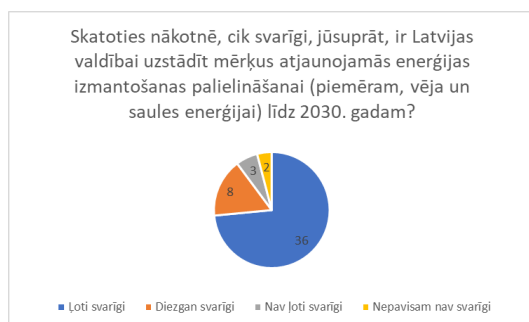
- Jūs cenšaties samazināt savu atkritumu daudzumu un regulāri šķirojat atkritumus, lai tos varētu nodot atkārtotai pārstrādei 21
- Jūs pēc iespējas vairāk cenšaties samazināt vienreiz lietojamo preču patēriņu, piemēram, lielveikalu piedāvātos plastikāta maisiņus, nevajadzīgu iepakojumu 26
- Pērkot jaunu sadzīves tehniku, piemēram, veļas mašīnu, ledusskapi vai TV, svarīgs izvēles faktors ir zemāks enerģijas patēriņš 42
- Jūs iegādājaties un lietojat uzturā vairāk bioloģiskās pārtikas 36
- Jūs iegādājaties un lietojat uzturā mazāk gaļas 17
- Personiskās automašīnas vietā jūs regulāri izmantojat videi draudzīgākas alternatīvas, piemēram, ejat kājām, braucat ar velosipēdu, izmantojat sabiedrisko transportu vai automašīnu koplietošanu 24
- Pērkot pārtikas produktus, jūs ņemat vērā to oglekļa pēdu un reizēm attiecīgi pielāgojat iepirkšanos 8
- Plānojot atvaļinājumu un citus tālākus ceļojumus, jūs ņemat vērā transporta oglekļa pēdu un reizēm attiecīgi pielāgojat savus plānus 3
- Jūs esat aprīkojis(-usi) savu māju ar labāku siltumizolāciju, lai samazinātu enerģijas patēriņu 41
- Jūs savā mājā esat uzstādījis(-usi) aprīkojumu, lai kontrolētu un mazinātu enerģijas patēriņu 15
- Jūs esat pārgājis(-usi) pie cita elektroenerģijas piegādātāja, kas piedāvā lielāku daļu no atjaunojamajiem avotiem iegūtas enerģijas 4

- Jūs savā mājā esat uzstādījis(-usi) saules paneļus 8
- Jūs esat iegādājies(-usies) energotaupīgu māju 2
- Jūs esat iegādājies(-usies) jaunu automašīnu, un liela nozīme tās izvēlē bija mazam degvielas patēriņam 27
 - Jūs esat iegādājies(-usies) elektrotransportlīdzekli 6

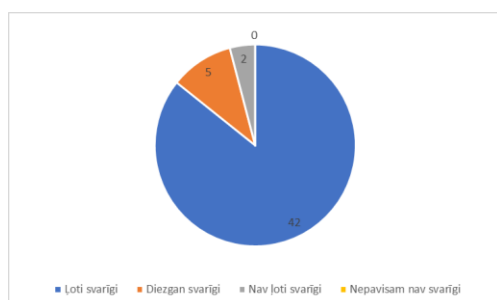
Skatoties nākotnē, cik svarīgi, jūsu prāt, ir Latvijas valdībai uzstādīt mērķus atjaunojamās enerģijas izmantošanas palielināšanai (piemēram, vēja un saules enerģijai) līdz 2030. gadam?

- Ļoti svarīgi 36
- Diezgan svarīgi 8
- Nav ļoti svarīgi 3
- Nepavisam nav svarīgi 2

Skatoties nākotnē, cik svarīgi, jūsu prāt, ir tas, ka Latvijas valdība sniedz atbalstu energoefektivitātes uzlabošanai līdz 2030. gadam (piemēram, aicinot iedzīvotājus siltināt mājokļus, uzstādīt saules paneļus vai iegādāties elektrotransportlīdzekļus)?

- Ļoti svarīgi 42
- Diezgan svarīgi 5
- Nav ļoti svarīgi 2
- Nepavisam nav svarīgi 0

5. Pētījums

1. Tāpat kā enerģijas tēmā, aprēķināsim pirmsskolas radīto ietekmi uz klimata pārmaiņām, izmantojot Vides izglītības fonda CO₂ kalkulatoru. Noskaidrosim, kurās jomās ietekme ir vislielākā, un izvirzot priekšlikumus, ko varētu darīt, lai to mazinātu.
2. 2022./2023. mācību gadā aicināsim bērnus kopā ar vecākiem aprēķināt savu ekoloģiskās pēdas nospiedumu.

6. Ilgtermiņa salīdzinājums

Ilgtermiņa salīdzinājumam šajā tēmā iesakām izmantot CO₂ informāciju, kas jau parādās pie enerģijas sadaļas.

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
<i>Kas pēc novērtējuma datiem jūsu pirmsskolā vislabāk darbojas saistībā ar klimatu?</i>	<i>Taupām elektrību, siltumu, šķirojam atkritumus.</i>
<i>Kuros jautājumos nepieciešami uzlabojumi?</i>	<i>Konstatējām, ka transports visvairāk piesārņo gaisa kvalitāti. Aicināsim izmantot velosipēdus, nākt ar kājām, kam iespējams.</i>
<i>Ko Ekopadome varētu darīt, lai ieviestu šos uzlabojumus? (Šeit jūs pierakstāt idejas ricības plānam, citiem vārdiem, risinājumus nepieciešamajiem uzlabojumiem)</i>	<i>Veikt izskaidrojošo darbu par katra indivīda izvēļu ietekmi uz klimata izmaiņām.</i>

1. Ievads

Ekopadomes mērķis ir iesaistīt Ekoskolas aktivitātēs pēc iespējas vairāk cilvēku – gan pirmsskolas pedagogus un audzēkņus, gan vecākus un apkārtējo sabiedrību. Tāpat ir svarīgi, ka Ekoskolu tēmas un citi vides aizsardzības un ilgtspējīgas attīstības jautājumi tiek iekļauti mācību jomās. Lai to varētu veiksmīgi īstenot, nepieciešams izvērtēt pašreizējo situāciju.

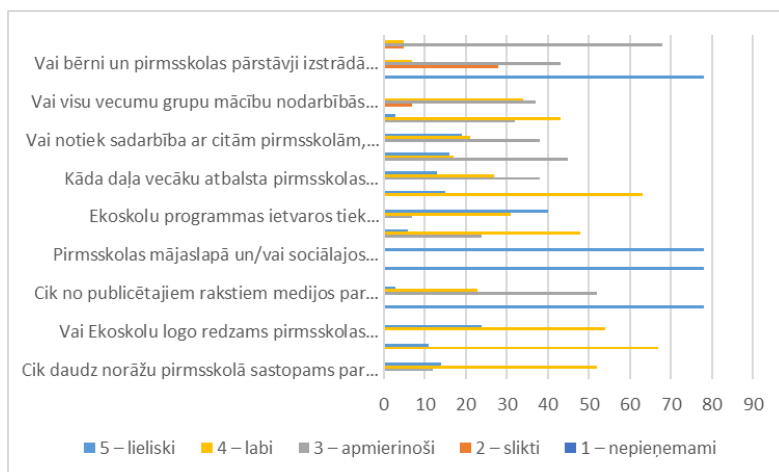
2. Pirmsskolas izvērtējums

Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:

1 – *nepieņemami*, 2 – *slikti*, 3 – *apmierinoši*, 4 – *labi*, 5 – *lieliski* (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

		1	2	3	4	5	
Cik daudz norāžu pirmsskolā sastopams par darbību Ekoskolu programmā?	Nav norāžu			12	52	14	Gan gaitēnos, gan grupu telpās
Aptuveni cik bērnu vecāku zina, kas ir Ekoskolu programma un par pirmsskolas dalību tajā?	0–20%				67	11	Vairāk nekā 80%
Vai Ekoskolu logo redzams pirmsskolas mājaslapā (ja ir) ?	Nē				54	24	Pirmajā lapā
Vai informācija par Ekoskolu programmu un/vai aktivitātēm ir viegli atrodamā pirmsskolas mājaslapā (ja ir)?	Mājaslapā nav informācijas					78	Viegli atrodamā
Cik no publicētajiem rakstiem medijos par jūsu pirmsskolu pieminēts, ka tā darbojas Ekoskolu programmā?	Nevienā			52	23	3	Gandrīz visos
Pirmsskolas sociālajos tīklos pie Ekopadomes ziņām tiek izmantots tēmturis #Ekoskolas	Netiek izmantots					78	Tiek izmantots katrā ziņā, kas saistīta ar Ekoskolu
Pirmsskolas mājaslapā un/vai sociālajos tīklos tiek publicēti foto no Ekoskolas pasākumiem un aktivitātēm	Netiek					78	Ir foto no visiem pasākumiem
Tiek izvērtēts, vai izvēlēta saziņas platforma ir efektīva un ļauj sasniegt lielāko daļu pirmsskolas pārstāvju (spriežot pēc sekotāju, mājaslapas apmeklētāju skaita un pirmsskolas pārstāvju informētības)	Netiek vērtēta			24	48	6	Tiek izvērtētas visas komunikācijas platformas
Ekoskolu programmas ietvaros tiek īstenotas vides izglītības un aizsardzības aktivitātes, piemēram, akcijas, kampaņas, izstādes u. c., kurās tiek iesaistīta plašāka sabiedrība (vietējie iedzīvotāji, vecāki, visa pirmsskola).	Netiek iesaistīta plašāka sabiedrība			7	31	40	Vismaz 3–4 aktivitātes gadā, aptverot dažādu auditoriju
Aptuveni cik no apkārtējiem iedzīvotājiem zina, ka pirmsskola ir Ekoskola?	0–10%				63	15	Vairāk nekā 40%
Kāda daļa vecāku atbalsta pirmsskolas dalību Ekoskolu programmā?	Vairumam nav viedokļa			38	27	13	> 90% vērtē pozitīvi
Vai vecāki tiek iesaistīti Ekoskolu programmas aktivitāšu norisē?	Netiek iesaistīti			45	17	16	Iesaistīti vairumā aktivitāšu

Vai notiek sadarbība ar citām pirmsskolām, kas piedalās Ekoskolu programmā?	Notiek			38	21	19	Notiek regulāri ar vairākām Ekoskolām
Cik lielā daļā no mācību jomām regulāri ir iekļauta gada tēma vai citas Ekoskolu tēmas?	0–20%			32	43	3	100%
Vai visu vecumu grupu mācību nodarbībās tiek iekļauta gada tēma vai citas Ekoskolu tēmas?	0–20%	7		37	34	0	100%
Vai pirmsskolas dalība programmā tiek atzinīgi novērtēta no pašvaldības?	Pašvaldība neinteresējas, nav informēta					78	Pašvaldība regulāri pauž atbalstu
Vai bērni un pirmsskolas pārstāvji izstrādā priekšlikumus pašvaldībai vides situācijas uzlabošanai pirmsskolā un tuvākajā apkārtnē?	Nekad	28		43	7	0	Bieži
Vai Ekopadome īsteno labdarības kampaņas (koncertus, tirdziņus, izstādes u. tml.), lai gūtu finansiālu vai praktisku atbalstu vides aizsardzības iniciatīvu īstenošanai? (Piemēram, Ekopadome īsteno pašceptu gardumu tirdziņu un iegūtos līdzekļus ziedo kādai vides nevalstiskai organizācijai vai izmanto saviem vides pasākumiem)	Nekad	5		68	5	0	Dažas reizes gadā

3. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
<i>Kas pēc novērtējuma datiem jūsu pirmsskolā vislabāk darbojas saistībā ar komunikāciju, pirmsskolas un plašākas sabiedrības iesaistīšanu?</i>	<p>lestādes gaitenī ir planšete ar materiāliem par darbību Ekoskolu programmā;</p> <p>lestādes Facebook kontā un pirmsskolas mājaslapā ir aktuālā informācija par pirmsskolas ekoskolas aktivitātēm;</p> <p>Praktiski visi audzēkņu vecāki atbalsta mūsu dalību Ekoskolu programmā un tiek iesaistīti aktivitātēs.</p> <p>Visos Pirmsskolas mācību jomās regulāri tiek iekļauta EkoPirmsskolas gada tēma un arī citas pirmsskolas ekoskolas tēmas visās vecuma grupās.</p>
<i>Kuros jautājumos nepieciešami uzlabojumi?</i>	Pašlaik nenotiek sadarbība ar citām pirmsskolām, kas iesaistītas Ekoskolu programmā;

	lestādes mājaslapā izveidota EkoPirmsskolas sadaļa un arī foto galerija par EkoPirmsskolas aktivitātēm Sigulu pirmsskolas izglītības iestāde "Piejūra", Ādažu novads - Ekoskola (mozellosite.com)
<i>Ko Ekopadome varētu darīt, lai ieviestu šos uzlabojumus?</i> <i>(Šeit jūs pierakstāt idejas rīcības plānam, citiem vārdiem, risinājumus nepieciešamajiem uzlabojumiem)</i>	Organizēt ekopirmsskolu sadraudzības pasākumu.